

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C2 – ADHOC2**
zittingsjaar 2009

Handelingen

Commissievergadering

Commissie ad hoc

van 14 september 2009

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevolgen van het hoofddoekenverbod, ingevoerd in de Antwerpse athenea	3
Met redenen omklede moties	26
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de steun van het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen aan het actieplatform BOEH!	26
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de inspectie door Kind en Gezin naar aanleiding van een onthaalmoeder met nazisymphathieën	29
BIJLAGEN	39
Bijlage bij de vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de inspectie door Kind en Gezin naar aanleiding van een onthaalmoeder met nazisymphathieën	40

■

Voorzitter: de heer Jan Peumans

Interpellatie van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de gevolgen van het hoofddoekenverbod, ingevoerd in de Antwerpse athenea

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de voorzitter, ik wist niet dat de commissie ad hoc zo veel leden telde. Wellicht heeft de grote belangstelling te maken met de vraagstelling.

Ik had eigenlijk ook verwacht dat mijn interpellatie zou kaderen in een commissievergadering met meerdere vragen en interpellaties. Onze fractieleider had bijvoorbeeld ook een voorstel van resolutie ingediend over het hoofddoekenverbod in het algemeen, maar dat is afgewezen.

De voorzitter: Laat mij even duidelijkheid scheppen, mevrouw Van Steenberge. Ten eerste is dat voorstel van resolutie niet afgewezen, maar doorverwezen. Ten tweede mag een ad-hoccommissie door alle 124 parlementsleden worden bijgewoond.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Ik ben uiteraard blij dat mijn interpellatie en mijn vraag om uitleg op de agenda staan. Maar u zult het met mij eens zijn, mijnheer de voorzitter, dat het Vlaams Parlement een breder debat verdient over dit onderwerp. Mijn vraag beslaat immers maar een detail van alles wat er over dit onderwerp kan worden gezegd. We zouden dit moeten kaderen in een groot maatschappelijk debat.

Wat mij het meest interesseert, is: waar willen wij naartoe met onze maatschappij? Willen we onze westerse maatschappij, zoals we ze nu kennen, behouden zien, met scheiding tussen Kerk en Staat, gelijkwaardigheid van man en vrouw, vrijheid van godsdienst, vrijheid van onderwijs enzovoort?

Intussen is enorme commotie ontstaan over het hoofddoekenverbod. Toen ik mijn interpellatieverzoek indiende, was er nog geen algemeen hoofddoekenverbod vanuit het Gemeenschapsonderwijs. Er is nu ook het bijkomende element van moslimscholen die men wil oprichten. Ook over die nieuwe elementen zal er nog heel wat discussie zijn.

Voor deze interpellatie zal ik mij beperken tot mijn vragen, gericht aan de minister van Onderwijs. Mijnheer de minister, uw voorganger heeft enorm veel nadruk gelegd op het spijbelactieplan. Ik zal niet de hele geschiedenis van wat er gebeurd is in Antwerpen uit de doeken doen, maar ik wil er toch op wijzen dat de stemming in Antwerpen en Hoboken nogal grimmig was. Zo probeerden betogers leerlingen die de school wilden betreden, de toegang te beletten en scholden ze meisjes die aan de schoolpoort hun hoofddoek aflegden, uit voor 'verraders'. Slogans als 'alle Vlamingen buiten' waren er schering en inslag. Ook de ouders droegen hun steentje bij in het protest. Er werd melding gemaakt van ouders die snijbewegingen langs hun hals maakten en van actievoerders die ouders van kinderen die wel nog naar de school gingen, opbelden om hen onder druk te zetten.

Ook de directies van de athenea zijn meerdere keren bedreigd, zelfs met de dood. Er mag wat mij betreft een pluim worden gegeven aan de directies en de leerkrachten, die het been stijf hebben gehouden. Mevrouw Heremans, de directrice van het Atheneum in Antwerpen, merkte terecht op dat het uiteindelijk niet meer ging om het al dan niet dragen van een hoofddoek, maar om veel meer. De school had die beslissing genomen omdat er een radicalisering van de moslimgemeenschap aan de gang was met betrekking tot het dragen van een hoofddoek. De moslima's verwijzen nu naar de hoofddoek als een uiting van hun geloofsbeleving, maar uiteindelijk is die hoofddoek niet opgedragen om hun godsdienst te belijden.

Steeds meer meisjes kozen hun school enkel nog op basis van het al dan niet mogen dragen van een hoofddoek. De gelijke kansen in het onderwijs, waar uw voorganger zo sterk de nadruk op had gelegd, waren dus eigenlijk verdwenen. Omdat de sfeer steeds grimmiger werd, besloot het Antwerpse stadsbestuur de betogers te weren van de schoolpoort. Bij nieuwe

betogingsaanvragen zouden de protesten op een andere locatie mogen doorgaan. De protesten zouden dus doorgaan, verbod of geen verbod.

De leerlingen die betogen in plaats van naar de les te gaan, kregen reeds een brief van de school toegestuurd. In het atheneum van Antwerpen – ik ken geen juiste cijfers, de kranten vermelden verschillende aantallen – hebben al 33 leerlingen gekozen om een andere school te zoeken. Van de 85 overige spijbelaars zijn er slechts een paar tientallen teruggekeerd. In het atheneum van Hoboken zaten 245 leerlingen. Daarvan kwamen er de afgelopen weken gemiddeld slechts 135 naar de school!

Nochtans kant de Vlaamse overheid zich in haar spijbelactieplan duidelijk tegen spijbelgedrag. Het plan bevat twaalf acties om te komen tot een sluitende aanpak voor spijbelen en andere vormen van schoolverzuim. Daar werden in de vorige legislatuur verschillende vragen over gesteld aan uw voorganger, mijnheer de minister. De aard van de acties varieert van bewustmaken, voorkomen en begeleiden tot herstellen en bestraffen. Bij deze acties zijn heel wat partners betrokken, onder andere de leerlingen, de ouders, de scholen, maar ook de CLB's (Centra voor Leerlingenbegeleiding), het departement Welzijn, Justitie, politie, lokale besturen.

Het feit dat de stad Antwerpen de voorbije week de protesten tegen het verbod door leerplichtige scholieren steeds heeft gedoogd, en zelfs verdere protesten toeliet, impliceert dat de stad, als lokaal bestuur – en een van de partners in de acties vervat in het spijbelactieplan – akkoord gaat met het feit dat leerplichtige scholieren verzuimen de lessen bij te wonen en dus spijbelen om te kunnen protesteren. Dit gaat lijnrecht in tegen wat afgesproken is in het spijbelactieplan. Blijkbaar is de vrijheid van manifestatie voor het lokaal bestuur belangrijker dan het recht om naar school te kunnen gaan en de leerplicht. Bovendien worden andere scholieren door deze maatregel verhinderd om de lessen op een goede manier bij te wonen.

Mag een stadsbestuur zomaar dagenlange protesten toestaan van leerplichtige leerlingen, goed wetende dat ze hierdoor verzaken aan de lessen en dus spijbelen? Dat is toch in strijd met de inhoud en doelstellingen van het spijbelactieplan? Zo ja, wat is de argumentatie hiervoor? Werden de CLB's ook betrokken bij de kwestie? Zo ja, op welke manier?

De leerplichtcontrole is een van de kerntaken van het ministerie van Onderwijs en Vorming. Het behoort tot de opdracht van het ministerie om te komen tot een zo sluitend mogelijk toezicht op de inschrijvingen, op de aanwezigheid van leerlingen en op het huisonderwijs. Vanaf het schooljaar 2007-2008 worden de inschrijvingen van de leerlingen reeds aan het begin van het schooljaar gecontroleerd, net zoals de aanwezigheid van de leerlingen. Op die manier wil het ministerie naar eigen zeggen aan ouders en leerlingen een duidelijk signaal geven, namelijk dat het schooljaar begint op de eerste schooldag en dat het heel belangrijk is om die start niet te missen. Het minste wat we kunnen zeggen, is dat heel veel meisjes die start gemist hebben. Door de protesten van de afgelopen week hebben zowel de spijbelende manifestanten hun start gemist als de overige leerlingen die reeds een volledige week werden geboycot in het volgen van de lessen. Ter illustratie: in sommige klassen van de athenea waren slechts twee, drie leerlingen aanwezig.

Werden de inschrijvingen en de aanwezigheden van de leerlingen in zowel het atheneum van Antwerpen als dat van Hoboken reeds gecontroleerd? Welke vaststellingen zijn er gebeurd? Wordt de deelname aan de protestmanifestaties geclassificeerd als een wettige afwezigheid? Zo nee, welke acties en maatregelen zullen getroffen worden om de spijbelende leerlingen te sanctioneren? Behoort een terugvordering van de schooltoelage tot de mogelijkheden? Zullen ouders van leerplichtige leerlingen gewezen worden op de mogelijke gerechtelijke gevolgen van overtreding van de wet op de leerplicht?

Mijnheer de voorzitter, ik heb me bewust gehouden aan mijn tekst. Ik heb me bewust beperkt tot het aspect van het spijbelen. Tijdens de vorige legislatuur hing het van de voorzitter af of we mochten afwijken van onze tekst of niet. De voorzitter van de commissie voor Welzijn

was zeer strikt. Bewust wil ik nu geen vragen stellen over de moslimscholen. Iedereen doet daar nu uitspraken over. Iedereen is tegen de moslimscholen. Ik vraag me af hoe u dat gaat vermijden, een moslimschool. De meerderheidspartijen hebben de subsidiëring van de moslimgemeenschap gesteund en wettelijk gemaakt. Subsidiëring van het onderwijs is dus mogelijk. Hoe gaat u dat oplossen? De basis werd in de vorige legislatuur al gelegd. Misschien handelde men toen uit onwetendheid. Ik heb nog een vraag om uitleg. Die gaat meer over de gelijkheid van man en vrouw en over positie van de vrouw. Daar zal ik dieper op ingaan.

De voorzitter: U kunt altijd bijkomende vragen stellen, mevrouw Van Steenberge. Ik kan u niet garanderen dat de minister er zal op antwoorden, maar de spelregels zijn duidelijk. Een creatieve minister zal op de bijkomende vragen ook kunnen antwoorden. Minister Smet is een creatieve minister. U laat het hierbij?

De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik ben zelf vijf jaar minister van Inburgering geweest. Ik heb veel geïnvesteerd in de stellige overtuiging dat Onderwijs en Werk de twee sleutelsectoren zijn om tot een echte integratie te komen. Vanuit mijn departementen Huisvesting en vooral Inburgering, heb ik de stap gezet naar de eerste erkenning van moskeeën in Vlaanderen. Intussen zijn er een zestiental erkend. Er is een stuk geloofwaardigheid in die gemeenschappen opgebouwd.

Mijnheer de minister, het moet me van het hart dat ik vind dat u zich in dit nogal stevige debat dat op dit ogenblik in de straat en in de media wordt gevoerd, sterk wegsteekt en dat u zich drukt. U hebt twee sleutelsectoren in handen: u bent minister van Onderwijs, maar ook minister van Gelijke Kansen. En dat is in dezen niet onbelangrijk. In Vlaanderen – en bij uitbreiding in het hele koninkrijk – is er leerplicht, geen schoolplicht. Mensen moeten op een bepaalde leeftijd voldoen aan de bepalingen van de eindtermen. Dat wordt gecontroleerd.

Wat gebeurt er nu verder? Gaat u in dialoog met deze mensen? Gaat u in dialoog met de actiegroepen en met de radicale elementen? Het gaat hier niet over alle moslims, het gaat over een aantal radicale stemmen die de grote trom roeren. Hier wil ik toch even op een verschil wijzen met de vorige spreker. Sommige mensen uit de moslimwereld vragen mij om stelling te nemen en te zeggen dat dit niet de visie is van de hele gemeenschap, wel integendeel.

Wat hier dreigt te gebeuren, is dat de toekomst van een generatie jonge vrouwen zwaar wordt gehypothekeerd. Zij zullen op de arbeidsmarkt komen zonder diploma. Eigen scholen oprichten is makkelijk gezegd, maar niet zo makkelijk gedaan. Grondwettelijk bestaat dat recht en ik zal het zeker en vast niet in vraag stellen. Met een eigen school beginnen en uiteindelijk ook wettelijk erkende diploma's en getuigschriften afleveren, is niet eenvoudig. Ik kan u voorbeelden geven: bepaalde scholen die vandaag bestaan zoals het Lucernacollege doen het goed, andere doen het minder goed. Op het einde van de studies stellen sommigen vast dat ze een papier in handen krijgen waarmee ze niet kunnen solliciteren bij de overheid: niet bij de federale, niet bij de Vlaamse, niet bij de provincies, niet bij de gemeenten, niet bij het OCMW, niet bij een intercommunale, niet bij een huisvestingsmaatschappij. Ik noem al deze categorieën op om aan te tonen hoe zwaar de toekomst van mensen in het gedrang dreigt te komen.

Mijnheer de minister, u hebt hier een zware verantwoordelijkheid. U moet een aantal mensen bij u roepen en op hun verantwoordelijkheid wijzen wat betreft de toekomst van deze jonge generatie. Iedereen die op de hoogte is van het belang van onderwijs, weet dat een diploma het belangrijkste is wat men aan jonge mensen kan meegeven. We moeten dus absoluut onze nek uitsteken en u moet dat meer doen dan u tot dusver hebt gedaan.

Zijn we aan het discrimineren? Vanuit mijn vroegere verantwoordelijkheid heb ik dat meermaals laten onderzoeken. Er is absoluut geen sprake van discriminatie. De vrijheid van godsdienstbeleving is absoluut niet absoluut. Volgens de Grondwet kan men deze altijd beperken, maar dan moet het gelden voor alle godsdiensten en voor alle filosofische strekkingen. Deze

beslissing – aanvankelijk van de schooldirecties zelf, sinds vrijdag ook van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs – strookt met bovenvermelde principes. Er is hier duidelijk geen sprake van discriminatie.

Naast het gesprek met diegenen die het debat voeren en die vooral de radicale stemmen laten klinken, hebt u ook een verantwoordelijkheid tegenover diegenen die vandaag druk en dwang uitoefenen. Ordediensten, justitie en parket moeten optreden want wat er gebeurt, is een grote schande. De media hebben al veelvuldig voorbeelden gegeven: sms'en, het getuigenis van een aantal leerkrachten, directies en medewerkers van scholen die in het televisieprogramma Koppen zeggen dat er armbewegingen werden gemaakt zoals bij het oversnijden van de keel. Dat is onverdraaglijk en daartegen moet worden opgetreden. Men moet dat niet louter acteren als de illustratie van een uit de hand gelopen debat of als commotie. Zowel het gerecht als de ordediensten moeten hiertegen optreden. Bovendien wordt het debat ook nog vaak gevoerd door mannen die de vrouw als minderwaardig beschouwen en dat kunnen we absoluut niet verdragen.

Het gaat hier over iets wat ons allemaal dierbaar is: het waarborgen van het pluralisme, in dit geval in openbare scholen. Het zijn scholen waar voor iedereen en voor ieders beurs plaats is maar ook voor ieders overtuiging en godsdienst. Het komt in het debat nooit aan bod dat er vandaag islamonderricht wordt gegeven – en dat moet ook zo blijven. Uiteraard kunnen mensen die een andere geloofsovertuiging hebben hun godsdienst ook volgen, voor mensen die niet geloven is er zedenleer.

De moedige directies hebben lang gewacht om een hoofddoekenverbod in te voeren – punctueel geformuleerd gaat het over het dragen van religieuze symbolen – maar men stelt vast dat het pluralisme in het gedrang komt en dat sommigen hun eigen visie willen opleggen zodat er voor andere visies, godsdiensten en overtuigingen geen plaats meer is.

Mijnheer de minister, ik hoop van u te horen dat u op korte termijn stappen gaat zetten: wijzen op de verantwoordelijkheid wat betreft de toekomst van jonge vrouwen en raddraaiers duidelijk maken dat ze voor hun ontoelaatbare handelingen en gedrag zullen worden geconfronteerd met politie en gerecht.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik wil vanuit de CD&V-fractie een aantal bijkomende vragen stellen bij deze interpellatie. De interpellatie is vooral gericht naar de leerplicht en de controle daarop. Ik sluit me aan bij de vraag op welke manier de minister zal opvolgen of de leerlingen effectief voldoen aan de leerplicht en of hij een aanpassing van de huidige regeling overweegt om te garanderen waar elk kind vandaag in Vlaanderen recht op heeft, namelijk degelijk onderwijs.

Ik heb een bijkomende vraag met betrekking tot het recht op onderwijs. We hebben in Vlaanderen leerplicht en leerrecht, kosteloosheid van onderwijs en vrijheid van onderwijs. Het Gemeenschapsonderwijs heeft de voorbije dagen een moeilijke en belangrijke beslissing genomen die vooral gebaseerd is op een situatie in Antwerpen, maar ook in andere plaatsen doen zich problemen voor waarbij het Gemeenschapsonderwijs geoordeeld heeft dat het verbod op het dragen van een hoofddoek moet worden ingevoerd. De problematiek is erg divers op het terrein. Er zijn scholen waar zich ernstige problemen stellen en er zijn er ook waar zich geen ernstige problemen stellen. Het Gemeenschapsonderwijs was genoodzaakt om een beslissing te nemen die van toepassing is op alle scholen. Het Gemeenschapsonderwijs heeft ook een belangrijke opdracht in Vlaanderen, namelijk de vrije keuze garanderen en aanbieden aan leerlingen en ouders. De vraag die vandaag voorligt, is in welke mate deze beslissing in overeenstemming is met de bepalingen die zijn opgenomen in de Grondwet.

Mijnheer de minister, hebt u daarover overleg gehad met het Gemeenschapsonderwijs en welke fundering heeft het Gemeenschapsonderwijs gegeven voor het feit dat het effectief mogelijk is en dat het recht op vrije keuze effectief garandeert. We lezen daarover vandaag

verschillende meningen. Ik vind het belangrijk dat u daar zelf een zicht op hebt en daarover verdere gesprekken kunt voeren. Is het mogelijk dat we de regelgeving zo aanpassen dat een uitspraak mogelijk is, niet voor een totaal onderwijsnet, maar afhankelijk van de context waarin scholen opereren? CD&V is altijd voorstander geweest om dat per school te bekijken en de scholen daar een grote autonomie in te geven. Zo kunnen ze rekening houden met de context waarin ze werken en kunnen ze inspelen op de problemen die zich op het terrein voordoen. Daarom wil ik vandaag de vraag stellen of we de regelgeving op dat vlak moeten aanpassen.

Als ik het goed heb begrepen, is het hoofddoekenverbod niet alleen van toepassing op het leerplichtonderwijs maar ook op het volwassenenonderwijs. Ik stel me de vraag of we die beslissing kunnen aanhouden als we kijken naar de maatschappelijke rol die het volwassenenonderwijs vervult met de vele taallessen die daar worden gevolgd, net met de bedoeling om gemakkelijker te integreren in onze samenleving. Zouden we niet beter op zoek gaan naar een beter antwoord op de problemen die zich vandaag stellen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik vind het ongelooflijk hoe de collega van het Vlaams Belang een dossier dat ontzettend moeilijk, ingewikkeld en bijzonder gevoelig is, gebruikt om nog olie op het vuur te gooien en verder te gaan polariseren. In een tijd waar net dialoog nodig is, gaat men een groep stigmatiseren. Men begint al met repressieve maatregelen terwijl de feiten nog niet eens gekend zijn.

Men slaat ons met allerlei cijfers om de oren. Mevrouw Van Steenberge spreekt in haar interpellatie over een vrij groot aantal leerlingen dat afwezig is, maar vandaag konden we in de krant lezen dat het gaat over een twintigtal leerlingen. Er zijn een aantal elementaire regels wat onderwijs betreft. Als men niet aanwezig is op een school, kan men zich inschrijven in een andere school. Het is gebleken dat er al een pak leerlingen onder andere naar het Lucernacollege zijn vertrokken. Men heeft ook het recht – en in dezen is dat niet ideaal, dat geef ik grif toe – om huisonderwijs te volgen. Voor we kunnen denken aan repressieve maatregelen of hoe we dat gaan aanpakken, is het heel belangrijk te onderzoeken of die leerlingen niet van school zijn veranderd en of ze geen huisonderwijs genieten. Dat is niet ideaal, maar als we die leerlingen gaan aanpakken, moeten we ook de Vlaamse leerlingen aanpakken die huisonderwijs genieten. Ik wil die cijfers relativiseren en de zaak niet dramatiseren maar teruggaan naar de realiteit voor we gaan polariseren.

Ik wil er ook op wijzen dat het spijbelactieplan een belangrijk en goed plan is, maar vanmorgen stond er een heel mooi artikel in de krant De Standaard dat er nog andere belangrijke zaken zijn. We lezen hier dat het verbod niet alleen zou indruisen tegen ons Vlaamse spijbelactieplan maar, veel belangrijker, tegen het Gelijkekansendecreet. Het verbod op religieuze symbolen beperkt de keuzevrijheid, wordt daar gezegd. Nog essentiëler en fundamenteeler is dat het hoofddoekenverbod in strijd zou zijn met het Kinderrechtenverdrag. Dat schrijft de kinderrechtencommissaris, niet iemand die daar niets over te zeggen heeft. Laat ons ook dat eerst onderzoeken en in perspectief plaatsen.

Ik wil ook de mensen van BOEH! (Baas Over Eigen Hoofd) citeren. Net zij hebben er expliciet op gewezen dat onderwijs het allerbelangrijkste is en dat ze willen dat alle kinderen onderwijs genieten.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Deze interpellatie focust inderdaad alleen op de manier waarop we omgaan met het al dan niet vervullen van de leerplicht in de scholen waar die leerlingen zijn ingeschreven.

We mogen echter niet te licht over deze discussie heen gaan. Sommigen zeggen dat bepaalde groepen worden gevisieerd. Dit thema leeft echter bij iedereen, zowel bij allochtonen als bij

autochtonen. Zij roepen de politici op om duidelijk standpunt in te nemen. We moeten dit echter kaderen in een groter debat. De voorzitter heeft gezegd dat daartoe te gepasten tijde de kans zal worden gegeven.

De N-VA heeft op drie lijnen steeds duidelijk een standpunt ingenomen. Ten eerste is er het verschil tussen de private en de publieke cultuur. Ten tweede moet in de publieke cultuur respect worden opgebracht voor regels die op een democratische wijze op eender welk niveau zijn opgelegd. Ten derde moet alles worden geplaatst in het kader van optimale kansen voor alle Vlamingen. Vanuit dit perspectief vind ik dit debat over de leerplicht heel boeiend, zelfs indien het slechts over twintig mensen zou gaan.

In de sociale en maatschappelijke ontvoogding is het verplicht les volgen voor jongeren met het doel zich te scholen, een niet te onderschatten element. Daarom heb ik zelf een paar maanden geleden, toen er voor het eerst heisa was over het atheneum in Antwerpen en voor zover ik dat kon als parlements lid, een vermanende vinger opgestoken naar zij die opriepen om niet langer naar school te gaan.

Mijnheer de minister, vanuit mijn fractie wil ik vragen om de controle ten gronde te voeren. Dat is niet enkel belangrijk voor de betrokkenen van het hoofddoekendebat. We hebben dit debat ook de voorbije maanden en jaren gevoerd toen het ging over de problematiek van het spijbelen en het niet ingeschreven zijn van tientallen jongeren in Vlaanderen.

Mijnheer de minister, er wordt hier gevraagd om een aantal zaken te evalueren. We moeten alles te allen tijde kunnen evalueren. Ik wil er echter ook op wijzen dat we nu niet alle heil moeten zoeken in het huisonderwijs omdat er effectief geen schoolplicht is. Huisonderwijs kan inderdaad, maar ik wil er toch voor pleiten dat huisonderwijs beter de uitzondering blijft. Naar school gaan betekent ook het aanleren van sociale vaardigheden, het leren kennen van andere kinderen in de buurt en de wijk. Dat gebeurt niet via het huisonderwijs, of in elk geval is de kans dat dit gebeurt veel beperkter.

Als we een aantal parameters willen aanpassen, moet dat heel voorzichtig gebeuren. We moeten ook zorgen voor een heel strikte controle. Dat is in het belang van de jongeren. Het kan niet zijn dat er spelletjes worden gespeeld rond religieuze symbolen die de toekomst van de jongeren hypothekeren. Deze jongeren horen hun vorming te krijgen in een school.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, wij zijn ook van oordeel dat de minister in deze heel belangrijke discussie zijn entree een beetje heeft gemist. Dat kan ook niet anders als we weten dat in de regeringsverklaring nauwelijks melding wordt gemaakt van het feit dat er eens moet worden nagedacht over de manier waarop we in de toekomst het pluralisme in het Vlaams onderwijs verder kunnen organiseren.

Mijnheer de minister, u hebt zich verstoppt achter een reeks regels die reeds voorbijgestreefd waren door de te verwachten rechtspraak van de Raad van State. We zijn heel blij dat u in snelheid bent gepakt door het Gemeenschapsonderwijs en de Antwerpse scholen. We willen hulde brengen aan het middenveld dat de moed heeft gehad om zijn verantwoordelijkheid te nemen, terwijl de politiek dat niet heeft gedaan.

Het debat gaat inderdaad verder dan over een stukje textiel. We hebben een systeem van vrijheid van onderwijs waarbij het onderwijs op een heel pluralistische manier kan worden ingericht. Ik ben daar een groot voorstander van. Vlaanderen heeft een heel hoog onderwijsniveau door de complementaire verhouding tussen de overheid en de pluraliteit van de inrichtende machten. Daar mag zeker niet aan geraakt worden. Anderzijds situeert de vrijheid van onderwijs zich inderdaad in een beschavingscontext die gebaseerd is op individuele vrijheid, scheiding van Kerk en Staat en gelijkheid van mensen, ook van man en vrouw. Alle scholen die zich in het onderwijslandschap bevinden en zullen bevinden – en dan refereer ik aan de

mogelijke oprichting van islamscholen – zijn verplicht om die civiele sokkel die met onze beschaving samenhangt, te respecteren.

Ik merk dat het Gemeenschapsonderwijs het verbod reeds heeft ingevoerd. Het katholiek onderwijs heeft evenwel nog geen verbod ingevoerd. Het gevaar bestaat dat het probleem zich zal verplaatsen. Ik zou de minister dan ook willen vragen eens over een decretaal initiatief na te denken.

Ik weet dat dit niet eenvoudig is. De minister moet immers de verhouding met de grondwettelijke onderwijsvrijheid in de gaten houden. Hoewel dit zeker geen gemakkelijke zaak is, zou hij toch eens moeten nadenken over de vraag of aan heel deze kwestie een decretale basis kan worden verleend. Op die manier zou de civiele sokkel voor alle scholen in het Vlaams onderwijslandschap gelden.

In feite vormt het spijbelen het voorwerp van de discussie die we hier voeren. Er is een spijbelactieplan. Dit plan maakt een onderscheid tussen accidentele en berekende spijbelaars. Ik heb de indruk dat het in Antwerpen om zeer berekende spijbelaars gaat. Wat me bijzonder stoort, is dat tijdens de manifestaties tot spijbelen wordt opgeroepen. Spijbelen is een misdrijf. Ik gebruik hier misschien grote woorden, maar ouders die spijbelen toelaten of actief stimuleren, begaan een misdrijf. Dit staat in de leerplichtwetgeving. Tijdens deze manifestaties wordt opgeroepen om een misdrijf te plegen. De burgemeester laat deze manifestaties toe. Aangezien bewezen is dat tijdens deze manifestaties actief tot spijbelen wordt opgeroepen, vraag ik me af of dergelijke toelatingen wel gerechtvaardigd zijn. Maar deze vraag is uiteraard niet tot de minister gericht.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Mijnheer de voorzitter, de feiten die tot het hele debat en uiteindelijk tot het algemene hoofddoekenverbod in het Gemeenschapsonderwijs hebben geleid, zijn inmiddels genoegzaam bekend.

Voor de sp.a is het heel belangrijk dat het uitgangspunt tijdens de discussie steeds de gelijke onderwijskansen blijven. Iedere jongen en ieder meisje moeten de kans krijgen de eigen talenten maximaal te ontwikkelen. Wat ons betreft, heeft iedereen het recht en de vrijheid hierbij een hoofddoek te dragen. De godsdienstbeleving is iets persoonlijks. Iedereen moet dat doen op de manier die hij wenselijk en noodzakelijk acht.

Rechten en vrijheden zijn echter niet absoluut. Rechten en vrijheden reiken tot waar ze de rechten van andere schaden of beknotten. Als meisjes onder druk worden gezet of worden geïntimideerd omdat ze geen hoofddoek dragen en als de sociale druk zodanig toeneemt dat de rechten van anderen en het goede verloop van de lessen worden belemmerd, is optreden noodzakelijk. Als meisjes onder druk worden gezet om niet naar school te gaan, moet worden opgetreden. Dat is precies wat hier is gebeurd.

Wij zijn nooit voorstander geweest van een algemeen hoofddoekenverbod. We hebben er steeds voor gepleit elke school, rekening houdend met de eigen specifieke context en met de eigen specifieke omstandigheden, zelf en in dialoog met de verschillende gemeenschappen te laten beslissen wat het beste voor de school is. Er zijn momenteel scholen waar hoofddoeken zijn verboden en waar geen problemen zijn. Er zijn ook scholen waar hoofddoeken worden toegelaten en waar geen problemen zijn. Aangezien dit niet langer overal mogelijk blijkt, lijkt het me een goede zaak dat het Gemeenschapsonderwijs zo snel heeft beslist in alle scholen dezelfde regel toe te passen.

We kunnen voor of tegen dat verbod zijn. Iedereen zal moeten toegeven dat op elke beslissing die het Gemeenschapsonderwijs had kunnen nemen protest zou zijn gevolgd. Het is dan ook geen gemakkelijke kwestie of een zwart-witverhaal. Dit is een zeer complexe materie. Geen enkele kant heeft het gelijk in pacht. Er zijn valabele argumenten pro en contra een verbod.

Het is spijtig dat het debat op een bepaalde wijze is geëscaleerd. Ten gevolge van het onverzettelijk gedrag en de radicale standpunten van sommigen blijkt dit het eindpunt. Sommigen hebben radicaal taalgebruik gehanteerd. De afgelopen weken is de discussie op een grimmige wijze gevoerd. Dit heeft tot dit verloop van de zaken geleid. Dit is het zoveelste bewijs dat eenzijdige, ongenuanceerde standpunten, zoals ik ze in dit halfroond ook vaak door sommige partijen hoor verkondigen, niet tot oplossingen leiden: ze leiden tot nog meer problemen.

Ik heb vastgesteld dat het radicale discours dat sommigen de afgelopen dagen hebben gehanteerd, niet door de hele moslimgemeenschap wordt gedragen. Ik heb vandaag in de pers gelezen dat heel wat moslims zich distantiëren van de uitspraken die door sommigen worden gedaan.

In elk geval onderschrijven ze de roep om moslimscholen niet. Ze zijn er, net als onze fractie, niet van overtuigd dat moslimscholen een goede zaak zouden zijn. Volgens ons zijn moslimscholen geen goed idee. In het licht van de gelijke onderwijskansen zou het geen goede zaak zijn de door ouders gemaakte school- en studiekeuzes te laten afhangen van de vraag of al dan niet een hoofddoek mag worden gedragen. Bovendien staan moslimscholen volgens ons haaks op de integratiegedachte.

We pleiten ervoor samen en niet naast elkaar te leven. Er moet wederzijds begrip zijn. Om die reden willen we streven naar gemengde scholen, die een goede mix van de samenleving vormen. De scholen moeten de samenleving weerspiegelen. Zoals al eerder is aangehaald, worden de sociale vaardigheden net in de scholen aangeleerd.

We pleiten dan ook voor een sereen debat. Ten gevolge van de uitspraken van sommigen hebben we dit sereen debat de afgelopen dagen in de pers moeten missen. Een sereen debat houdt in dat de genomen beslissingen worden gerespecteerd en dat er tegelijkertijd ruimte voor nuances blijft. Dit is geen zwart-witverhaal, het is een verhaal met veel grijstinten.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Mijnheer de voorzitter, in een aantal scholen in één stad in Vlaanderen zijn er incidenten geweest, waarbij mensen onder druk werden gezet. Er werd aangezet tot spijbelen en er werden bedreigingen geuit. Op het lokale niveau – daar waar het ook het best gebeurt – werd daarop adequaat en niet lichtzinnig gereageerd. Ondertussen is het debat heel wat ruimer geworden. Vandaag hebben we te maken met een beslissing om met onmiddellijke ingang het dragen van levensbeschouwelijke kentekens in alle instellingen van het gemeenschapsonderwijs van de Vlaamse Gemeenschap te verbieden. Bij die evolutie wil ik toch enkele kanttekeningen plaatsen.

De vrijheid van eredienst is niet onbeperkt. Als men grondrechten inperkt, moet men echter altijd rekening houden met de doelmatigheid en de proportionaliteit ervan. Als men zegt dat het om alle scholen gaat, om alle levensbeschouwelijke kentekens voor alle erediensten, dan klinkt dat toch zeer algemeen. Ik denk dan niet dat er sprake is van maatwerk waaraan de beperking van de grondwettelijke vrijheden moet worden getoetst.

Ik stel ook vast dat men allerlei connotaties verbindt aan het oprichten van eigen scholen. Het is heel belangrijk te stellen dat er in dit land een vrijheid bestaat om op basis van een levensbeschouwing scholen op te richten. Dat betekent niet dat men er noodzakelijkerwijs voor moet zijn. Toch wil ik die vrijheid hier nog even beklemtonen.

Ik ben wat verbaasd door de snelheid en de verregaande draagwijdte van de beslissing van het Gemeenschapsonderwijs. Enerzijds zegt men dat men neutraal is, maar anderzijds heb ik toch begrepen dat het actief pluralisme hoog in het vaandel wordt gedragen. Als men nu zegt dat men in de instellingen voor alle leerlingen, cursisten en personeelsleden alle vormen van levensbeschouwelijke kentekens wil uitbannen, dan is het voor mij niet meer zo duidelijk wat men dan bedoelt met 'actief pluralisme'. Dat komt toch heel dicht in de buurt van 'passief pluralisme'.

Het is ook heel delicaat als de overheid in het kader van de scheiding van Kerk en Staat gaat bepalen wat een levensbeschouwelijk kenteken is. Op dit moment wordt het kruis geassocieerd met het christendom. Eeuwen geleden was dat echter een vis. In de catacomben kan men zien dat de ichtus het symbool was en niet het kruis. Het moet niet zo moeilijk zijn andere kentekens te vinden die door de betrokkenen erkend zullen worden als een uiting van een levensbeschouwelijk kenteken. Door alles nu toe te spitsen op de hoofddoek en op basis daarvan algemene uitspraken te doen, vrees ik dat men zich toch wel eens zou kunnen vastrijden.

Mijnheer de minister, hoe verhoudt deze beslissing zich met de begrippen ‘neutraliteit’ en ‘actief pluralisme’? Wordt bij het inperken van de grondrechten rekening gehouden met de doelmatigheid en de proportionaliteit van die maatregelen? Welke initiatieven kan de minister van Onderwijs nemen om de dialoog te bevorderen? De standpunten worden harder. De kampen beginnen zich meer en meer af te tekenen. Waar we in heel dit debat behoefte aan hebben, is dialoog.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter: Mijnheer de voorzitter, het was niet mijn bedoeling om hier het woord te nemen. Mijn fractiegenote heeft het debat over het spijbelen al uitputtend behandeld. Ik merk echter dat we ook evolueren in de richting van een debat over – hoe kan het ook anders! – het hoofddoekenverbod ingevoerd door de Raad van het Gemeenschapsonderwijs en over de islamscholen. Ik vind het dan ook nuttig om daar nog enige beschouwingen aan te wijden.

Eerst en vooral zou ik aan mijn jonge collega van Groen! willen zeggen dat het Vlaams Belang in dezen niet polemiseert of polariseert. We hebben, misschien als enige, altijd de vinger op de wonde gelegd. We vragen al vele jaren een hoofddoekenverbod. Mijn jonge collega is nog maar net nieuw in het parlement. Heel wat van de collega’s of hun voorgangers hebben zich hier altijd gekeerd tegen een dergelijk veralgemeend hoofddoekenverbod. Dat minister Smet zich vandaag de dag in stilzwijgen hult, hoeft niet te verwonderen. Ik heb een bloemlezing van uitspraken van zijn voorgangers op de socialistische banken. We zullen die sparen voor een volgend debat. De heer Voorhamme, schepen in Antwerpen en tot voor kort ook Vlaams Parlementslid en sp.a-woordvoerder voor onderwijs, was een van de meest fervente tegenstanders van een veralgemeend hoofddoekenverbod. Tot en met een paar weken of dagen geleden zei hij dat hij een dergelijke algemene regel principieel een slechte zaak vond omdat het verbod ons in het buitenland in diskrediet zou brengen, omdat het de fundamentele vrijheden in het onderwijs in het gedrang brengt en dergelijke meer. Dan moet het ook niet verwonderen dat een socialistische minister ongeveer dezelfde standpunten genegen is.

Dat dat hoofddoekenverbod er is, is een goede zaak. Eindelijk, zou ik zeggen. Helaas werd het geprovoceerd door de feiten, niet door het initiatief van de traditionele partijen, die nu plots allemaal, tot en met de woordvoerster van de socialisten, het licht hebben gezien. Ze zegt nu dat de gedwongen hoofddoekendracht binnen de islam niet getolereerd kan worden. Jonge vrouwen worden daardoor beperkt in hun onderwijskansen en dergelijke meer. Tot voor kort was het uitgerekend de progressieve linkerzijde in Vlaanderen – Groen!, sp.a en aanverwanten – die de meest fervente voorstander was van het recht op het dragen van een hoofddoek. Onder druk van de publieke opinie ligt dat vandaag blijkbaar enigszins anders. Degenen die ooit gestreden hebben voor vrouwenrechten en gelijkheid tussen man en vrouw zijn vandaag uitgerekend degenen, en met Groen! op kop, die het meest fanatieke standpunt innemen ter verdediging van de hoofddoek. Elkeen zal daar wel de gepaste conclusie uit trekken.

Ook over de islamscholen bestaat er toch enige hypocrisie in dit halfroond. Iedereen is nu tegen de islamscholen, stel ik vast. Prachtig! Maar daar had men aan moeten denken toen in ditzelfde parlement diezelfde partijen het hadden over de erkenning van de islam en de subsidiëring van de islam. (*Rumoer*)

De erkenning en de subsidiëring van de moskeeën is onder uw ministerschap gebeurd, mijnheer Keulen. We zien hoe ver we nu staan met het afblokken van dat fundamentalisme. Ik stel vast dat diegene die de basis hebben gelegd voor het uitbouwen van een islamitische zuil, met subsidies, erkenningen en faciliteiten allerhande, nu plots inzien dat ze een monstertje hebben gecreëerd dat ze niet meer in zijn kooi krijgen. Het is zoals het verhaal van het voeden van de krokodil: de traditionele partijen hebben de krokodil gevoed in de hoop als laatste te worden opgegeten. Maar opgegeten word je in ieder geval.

Nu krijgt men het monstertje niet meer in zijn kooi en ontstaat er paniek. Nu is het plots de schuld van iedereen, maar zogezegd niet van diegene die de basis hebben gelegd. De ministers en parlementsleden die dit allemaal mogelijk hebben gemaakt, moeten nu maar eens de consequenties van hun daden onder ogen zien. Hoe gaat u de islamscholen tegenhouden, mijnheer de minister? De islam is een erkende, gesubsidieerde godsdienst. Als dat uw redenering is, wat zijn dan uw argumenten om islamscholen niet toe te laten?

U had daar allemaal moeten aan denken op het moment dat u de islam hebt erkend en betoelaagd en uiteindelijk ook nog de moskeeën hebt erkend en betoelaagd. Dit is de consequentie van uw eigen politieke onverantwoordelijkheid. Maar nu belijdt men met de lippen, op een heel hypocriete manier, een heel ander discours.

Men heeft het nu over radicale moslims. Imam Taouil in Antwerpen is een fanatieke fundamentalist, maar hij is niet representatief voor de islam, zegt men. Mag ik u erop wijzen dat de heer Taouil wel de voorzitter is van de Moslimraad? Hij is in dat moslimparlement gestemd – niet door u, maar door de moslims. Die man heeft een heel grote aanhang in Antwerpen. Ik weet waarover ik spreek, ik ken de man. Hij is geen importimam, mijnheer Keulen. Die man is in ons land geboren. Hij is opgegroeid in Hoboken en is daarna naar fundamentalistische madrassa's in Londen en uiteindelijk in Saoedi-Arabië getrokken. De pedigree van die man is bekend. Wij hebben dat ook altijd zo verkondigd, maar niemand wou luisteren. Het was allemaal niet waar, wij overdreven. Maar waar staat u nu met heel uw discours ter zake? Nergens.

De traditionele partijen oogsten vandaag wat ze zelf hebben gezaaid – los het nu maar op. Ik vrees echter dat er geen pasklare oplossing is. U krijgt het monstertje niet meer in zijn kooi. Integendeel, het is losgeslagen. Vandaag vraagt men hoofddoeken en islamscholen, morgen vraagt men, net zoals in Groot-Brittannië en andere landen in Europa, de toepassing van de sharia naast ons burgerlijk wetssysteem. (*Rumoer*)

En dan gaan de poppen pas echt aan het dansen. Dat men daar maar eens goed over nadenkt, in plaats van hier op een hypocriete manier lippendienst te bewijzen aan een aantal principes die men in het verleden heeft verloochend.

U bent verantwoordelijk voor de problemen waarmee we vandaag geconfronteerd worden. Dit is pas het begin van een heel lange lijdensweg met de islam.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer de voorzitter, collega's, als ik sommigen hier bezig hoor, ben ik blij dat ik in de zomermaanden het hele onderwijslandschap nog eens goed bestudeerd heb. Ik heb de indruk dat een aantal commissieleden de basisprincipes van ons onderwijs vergeten zijn. Het lijkt me dan ook heel nuttig om eventjes die algemene principes te herhalen.

Het lijkt me overigens ook nuttig, mijnheer Bouckaert, om als toekomstig commissievoorzitter te weten dat de beslissing die het GO! (Gemeenschapsonderwijs) genomen heeft, aan die organisatie toekomt. Geen enkele minister in dit land heeft het recht om die beslissing te nemen. Ik zal u zo dadelijk uitleggen hoe dat komt.

Collega's, we hebben in dit land een grondwettelijk gewaarborgde vrijheid van onderwijs. Dat betekent dat elke natuurlijke of rechtspersoon die onderwijs wil organiseren, dat kan

doen. We hebben een heel rijk onderwijslandschap, dat gelukkig tot een van de beste in de wereld behoort. En in dat onderwijslandschap heeft dit parlement via een bijzonder decreet beslist dat het gemeenschapsonderwijs, het neutrale onderwijs dat de gemeenschap organiseert, autonoom georganiseerd wordt. In tegenstelling tot de Franse Gemeenschap in dit land, waar de regering de inrichtende macht is van het gemeenschapsonderwijs, is de Vlaamse Regering niet de inrichtende macht van het gemeenschapsonderwijs. Bij ons is dat de Raad van het Gemeenschapsonderwijs.

Dat betekent dat de raad van het GO! en de andere inrichtende machten voor het gesubsidieerde onderwijs grondwettelijk bevoegd zijn om het onderwijsproject en het pedagogische project te bepalen, inclusief de kwestie of iemand al of niet een hoofddoek mag dragen. In ons decretale onderwijsbestel in Vlaanderen komt die bevoegdheid niet toe aan een minister of regering. En ook u, als parlement, mag zich daar in de huidige stand van de regelgeving niet over uitspreken. Die bevoegdheid is volledig gedelegeerd aan de Raad van het Gemeenschapsonderwijs.

Het is ook belangrijk om te weten dat we op voorhand geen enkele vorm van censuur kunnen en mogen uitoefenen. Ik heb door het bijzonder decreet ook achteraf niet de mogelijkheid om een beslissing van het GO! te toetsen aan een opportuniteit of een wettelijkheid. Het enige wat ik als minister kan doen, en wat elke burger kan doen die zich benadeeld voelt door een beslissing van het GO!, is naar een rechtbank stappen. Als minister heb ik geen klassieke voogdij over het GO!. Ik heb geen regeringscommissaris die beslissingen kan schorsen. Ook dat is belangrijk om in het achterhoofd te houden.

Vroeger zei Open Vld altijd dat ik te voortvarend was. Nu zegt men dat ik bedachtzaam ben, en het is weer niet goed. Open Vld en anderen, onder wie de heer Bouckaert, stellen nu dat ik een dadendrang moest vertonen, dat ik op de barricaden moest gaan staan. In een maatschappelijk zo belangrijk debat als dit vind ik dat net het stomste wat een minister van Onderwijs op dat moment kan doen.

Bovendien zitten we hier eigenlijk een beetje met een veenbrand. Zoals u weet, smeult een veenbrand onder de grond. Welnu, dit debat is in 2003 en 2004 door een zekere Patrick Dewael in gang gezet. Sindsdien is dat debat blijven smeulen. Sommigen dachten dat het geblust was, maar net zoals bij een veenbrand kwam het af en toe weer aan de oppervlakte. We hebben hier dus een maatschappelijk debat dat nog niet uitgekristalliseerd is en dat af en toe, met wisselende hevigheid, weer naar boven komt.

Ik heb heel bewust geen dadendrang getoond, omdat ik dat op dat moment ongepast vond. Het is niet aan een minister om in de plaats te treden van de bevoegde organen. Uiteraard heb ik met iedereen informele contacten gehad, maar dat wil nog niet zeggen dat ik mijn mening kan of wil opleggen. Ik ben dus heel bewust voorzichtig en bedachtzaam te werk gegaan.

Ik heb soms een beetje de indruk dat niet iedereen de afgelopen dagen geluisterd heeft naar het nieuws. Ik zal nog eens herhalen wat ik gezegd heb, in chronologische volgorde. Om te beginnen heb ik klaar en helder gezegd dat voor mij iedereen het recht heeft om op zijn kop te zetten wat hij wil. Wie iets op zijn hoofd wil zetten, doet dat maar. Het wordt een probleem als mensen gedwongen worden iets op hun hoofd te zetten. Iedereen weet – ik woon in een gemengde buurt en ik zie het op straat – dat in bepaalde wijken, in bepaalde groepen van de samenleving, meisjes gedwongen worden om iets op hun hoofd te zetten. Of ze dat willen of niet, laat ik nog in het midden. Vaak worden ze gedwongen door hun oudere broers. Dat is een probleem. Tussen de principes van op uw hoofd te kunnen zetten wat u wilt en het recht die vrije keuze te maken om op uw hoofd te zetten wat u wilt, moeten we een evenwicht vinden. Dat is de kern van de zaak waar het hier om draait. Tot nu toe vond de Raad van het Gemeenschapsonderwijs dat de lokale scholen dat evenwicht moesten zoeken. Als ik me niet vergis, heeft ook mijn voorganger – met instemming van velen hier – voortdurend dat standpunt aangehouden. Het is aan de lokale scholen.

Er is dan maatschappelijke druk ontstaan om een algemene regel in het leven te roepen. Men heeft me gevraagd of er een algemene regel moet komen. Mijn antwoord was dat ik het wijs zou vinden – zou, want ik ben voorzichtig – dat er binnen het gemeenschapsonderwijs zo'n regel komt. Ik zou het wijs vinden dat die er ook binnen het vrij onderwijs komt. Het zou nog wijzer zijn dat het dezelfde regel is. Ik wil me niet uitspreken over de inhoud van die algemene regel. Dat is niet mijn opdracht. Ik kan veel algemene regels bedenken. Een algemene regel kan ook een kader zijn dat later door de lokale scholen wordt toegepast, al of niet gevalideerd door de centrale raad. Ook dat is een algemene regel. Men kan het begrip 'algemene regel' op verschillende manieren interpreteren. Dat was mijn tweede verklaring.

Een derde verklaring ging over de moslimschool. Ik was de eerste politicus om daar een verklaring over af te leggen. Zaterdagmorgen vroeg ik aan de moslimgemeenschap om daar nog eens goed over na te denken, omdat ik het helemaal geen goed idee vind om een moslimschool op te richten. Ik kom daar zo dadelijk op terug.

Mijnheer Bouckaert, ik ben in mijn communicatie heel duidelijk geweest. Ik ben altijd heel bedachtzaam geweest, ja. Dat moet de bevoegde minister in dit geval doen.

Er zijn heel wat concrete vragen gesteld over de leerplicht. Ik leerde al in het Brussels parlement, mevrouw Van Steenberge, dat uw partij haar wensen vaak voor werkelijkheid houdt. Ook hier is dat blijkbaar het geval. U bent met een intentieproces begonnen. Daarin deel ik de mening van mevrouw Meuleman. U doet alsof de stad Antwerpen haar plicht niet nakomt, alsof er op dit moment ontzettend veel kinderen zouden ontsnappen aan de leerplicht, alsof wij dat niet zouden controleren, alsof we daar niet mee begaan zouden zijn. Er zit wel een beetje een vooroordeel in uw vragen, als ik dat mag zeggen. U zult zo dadelijk zien dat het niet op de feiten gestoeld is.

Ik vind ook dat u een heel bizarre redenering maakt. Als een stads- of gemeentebestuur een manifestatie toestaat, betekent dat niet dat men het eens is met de betogers. Gelukkig bestaat er in dit land zo iets als de vrije meningsuiting. (*Rumoer bij het Vlaams Belang*)

Dat bestaat! U bent er het bewijs van. (*Rumoer*)

Of u het daar nu mee eens bent of niet, het bestaat. We moeten dat recht op vrije meningsuiting in onze democratische rechtsstaat behouden. Het is niet omdat de stad een manifestatie toestaat, dat ze verhindert dat kinderen naar school gaan. Ze weet op dat moment trouwens niet wie er gaat betogen.

Ik heb in dat verband aan de media gezegd – u kunt die opnames opvragen – dat ik het onaanvaardbaar vind dat kinderen verhinderd worden naar school te gaan als ze naar school moeten gaan. Leerplichtige kinderen moeten tijdens de schooluren niet manifesteren. Ze moeten op de schoolbanken zitten. Dat heb ik net zo duidelijk gezegd aan de pers. Bovendien vind ik dat ouders die hun kinderen willen inschrijven in een school niet verhinderd mogen worden om hun kinderen in te schrijven. Dat spreekt voor zich. Als daar problemen rond zijn, moet de lokale politie optreden.

Ik antwoord op uw concrete vragen. Uw eerste vraag ging over de toelating voor de betoging en het spijbelactieplan. Dat plan was een heel goede zaak. Mijn partij was een van de grote pleitbezorgers van het plan, uitgewerkt door toenmalig minister Vandenbroucke.

Beide athenea, Antwerpen 1 en Hoboken, zijn scholen van het GO! De stad Antwerpen is geen inrichtende macht, maar wel de scholengroep 1 van het GO! In de veronderstelling dat heel wat leerlingen de voorbije dagen ongewettigd afwezig waren, zal het schoolbestuur deze afwezigheden registreren als problematische afwezigheid. De regelgeving zegt dat bij problematische afwezigheid in eerste instantie de school zelf de begeleiding opstart om de leerlingen naar school te krijgen. Dat is gebeurd. De beide directies en de scholengroep pleegden de voorbije dagen constant overleg met de betrokken leerlingen en ouders om hen terug naar school te laten gaan. Vanaf tien halve dagen problematische afwezigheid wordt ook het CLB

ingeschakeld om de leerling te begeleiden. Indien de leerling dan nog blijft spijbelen, kan het dossier aan het ministerie worden overgemaakt als een zorgwekkend dossier. Het ministerie kan dan op zijn beurt beslissen om het parket in te schakelen.

Indien er echter lokaal goede samenwerkingsafspraken en mogelijkheden zijn om spijbelaars op te vangen – het zal u misschien spijten, maar in Antwerpen, met het centraal meldpunt, is dat zeker het geval – dan wordt geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een zorgwekkend dossier aan het ministerie over te maken. De betrokken scholen hebben contact gehad met het centraal meldpunt en werkafspraken gemaakt. In Antwerpen worden in het algemeen en ook in dit geval alle leerlingen met tien halve dagen problematische afwezigheid gemeld aan het centraal meldpunt. Dat begeleidt deze leerlingen en gaat na welke stappen er voor de jongere het best worden gezet. Dat kan gaan van het doorverwijzen naar een geschikt project tot het inschakelen van politie en parket indien nodig. In de huidige situatie is de reden voor de afwezigheid van de leerlingen bekend en hoeven de scholen en het CLB ze dus niet meer te achterhalen. De begeleiding blijft echter wel noodzakelijk om er de ouders en de leerlingen zelf van te overtuigen hoe belangrijk regelmatig schoolbezoek is voor leerplichtige leerlingen en wat de gevolgen kunnen zijn van een volgehouden ongewettigde afwezigheid.

Het feit, mevrouw Van Steenberge, dat u niets gemerkt hebt van eventuele maatregelen, betekent niet dat de zaken op hun beloop worden gelaten. Het is zelfs geruststellend dat dat loopt zonder dat u het ziet.

Bovendien heeft de stad, zonder zelf inrichtende macht te zijn, al op 4 september een maatregel genomen die het leerrecht van de leerlingen uit beide scholen ten goede komt door betogingen aan de schoolpoorten te verbieden. Door deze betogingen konden leerlingen die op een van deze plaatsen schoollopen, niet op een rustige manier naar school gaan en er de dag doorbrengen. Het stadsbestuur nam die maatregel omdat het verantwoordelijk is voor de rust en orde op straat. Het is niet aan mij als Vlaams onderwijsminister om te beoordelen of een stad al dan niet op het juiste moment een bepaalde maatregel heeft genomen. Dat punt kunt u eventueel op de Antwerpse gemeenteraad bespreken, maar ik spreek me daar niet over uit. Het is niet aan mij om te oordelen over de manier waarop burgemeesters aan hun plicht om orde en rust op straat te waarborgen, uitoefenen.

Volledigheidshalve wil ik melden dat het zeer goed mogelijk is dat bepaalde leerlingen zich uit een van de betrokken scholen hebben uitgeschreven en zich in een andere hebben ingeschreven. In dat geval voldoen deze leerlingen wel aan de leerplicht. Ze kunnen desgevallend ook opteren voor huisonderwijs. Dat moet gemeld worden bij mijn ministerie op de dag dat het begint, en geen twee weken later of zo. Dergelijk huisonderwijs is onderworpen aan de controle van de inspectie en die is in de afgelopen maanden strenger geworden. Er zullen voortaan twee inspecteurs ter plaatse gaan en de leerling moet bij de inspectie aanwezig zijn. Ik geloof dat het de heer Van Dijck was, ik ben het volmondig met hem eens, die stelde dat huisonderwijs de uitzondering moet blijven.

Ik heb dit weekend aan de media gezegd dat ik vind dat scholen een weerspiegeling van de samenleving moeten zijn en dus een mix van kinderen moeten hebben. Maar het is ook heel belangrijk voor de sociale interactie en voor het leren omgaan met elkaar dat men van kleins af aan naar school gaat. Huisonderwijs kan – er is in voorzien in onze regelgeving – maar moet de uitzondering blijven en mag zeker niet de regel worden of uitgebreid worden.

De scholen zelf zijn de eerste lijn bij de leerplichtcontrole en hebben uiteraard alle afwezigheden genoteerd. Alle secundaire scholen zijn verplicht om voor hun leerlingen de inschrijvings- en aanwezigheidsgegevens op de eerste, tweede en derde schooldag via een elektronische zending aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) te melden. De scholen hebben daartoe de tijd tot uiterlijk de dertiende schooldag van het schooljaar. Als u vlug kan tellen, dan weet u dat de dertiende schooldag van het schooljaar nog niet is bereikt. Pas als alle scholen een dergelijke elektronische zending hebben gedaan, beschikt AgODi over een volledig bestand om de controle op de leerplicht te kunnen starten. De elektronische

zendingen van beide scholen zijn nog niet in het bezit van AgODi, net zoals van vele andere Vlaamse scholen. Op die manier wordt vanuit AgODi de leerplicht opgevolgd. Deze leerplichtcontrole start dus met de hogervermelde elektronische zendingen.

Kort samengevat zet AgODi dan de volgende stappen: indien de leerlingen in de zending ofwel doorgegeven zijn als problematisch afwezig ofwel doorgegeven zijn als een combinatie van problematisch afwezig en niet-ingeschreven, dan krijgen ze een brief waarin naar de wet op de leerplicht wordt verwezen. Het belang om aanwezig te zijn vanaf de start van een schooljaar om geen achterstand op te lopen, wordt hierbij benadrukt. Indien de leerlingen één dag wel aanwezig waren, dan wordt er geen brief verstuurd. Indien de leerlingen doorgegeven zijn als niet-ingeschreven ofwel totaal niet voorkomen in de zending derde schooldag, maar wel ingeschreven zijn op 1 oktober, dan krijgen hun ouders een brief om erop te wijzen dat hun kinderen ingeschreven moeten zijn vanaf het begin van het schooljaar. Indien leerlingen noch ingeschreven waren op de eerste schooldagen, noch op 1 oktober, dan vallen zij onder de gewone procedure van de leerplichtcontrole.

Wordt de deelname aan een protestmanifestatie geclassificeerd als een wettige afwezigheid en welke acties ondernemen we? U weet wellicht dat het begrip gewettigde afwezigheid wordt gedefinieerd door een besluit van de Vlaamse Regering van 16 september 1997 betreffende de controle op de inschrijvingen van leerlingen in het secundair onderwijs of in het stelsel van leren en werken. Afwezigheden kunnen hetzij van rechtswege, hetzij door de school worden gewettigd. Afwezigheden ten gevolge van een deelname aan protestmanifestaties zijn alleszins geen van rechtswege gewettigde afwezigheden. De van rechtswege gewettigde afwezigheden worden limitatief opgesomd. Het gaat vooral over leerlingen die enkele dagen ziek zijn, maar hiervoor een doktersbrief hebben en over leerlingen die een begrafenisplechtigheid of familieraden bijwonen.

Als een afwezigheid niet van rechtswege kan worden gewettigd, dan betekent dit niet noodzakelijk dat de leerling problematisch afwezig is. De school kan de afwezigheid immers alsnog wettigen, indien ze van oordeel is dat er een reden voor is. De verantwoordelijkheid voor deze beslissing werd bij de scholen gelegd – terecht – omdat zij het best de persoonlijke situatie van de leerlingen kunnen inschatten en op basis daarvan kunnen beslissen of er opportune redenen zijn om een afwezigheid te wettigen. In principe is de appreciatiebevoegdheid van de school hierover dus helemaal vrij.

Samenvattend, elke afwezigheid resulteert in een trapsgewijze aanpak: eerst door de school, vervolgens door de school en het CLB en dan via de lokale samenwerkingsafspraken of via het ministerie en desgevallend het parket.

In de huidige stand van zaken zijn de afwezigheden in beide athenea nog een zaak van de betrokken scholen zelf, eventueel al met bijkomende begeleiding door het CLB. Ook het centraal meldpunt zal optreden.

Behoort de terugvordering van de schooltoelage tot de mogelijkheden? U weet wellicht dat een leerling pas het recht op een schooltoelage verliest als hij twee schooljaren op rij telkens 30 halve dagen problematisch afwezig was. In dat geval behoort een terugvordering van de schooltoelage inderdaad tot de mogelijkheden. Dat is de regel.

Hier is een nuance nodig. Zelfs indien de afwezigheden van de protesterende leerlingen als problematisch moeten worden beschouwd, dan leidt dit op zichzelf niet tot het verlies van het recht op een schooltoelage. Door te bepalen dat de leerlingen 30 halve dagen problematisch afwezig moeten zijn en dit bovendien twee schooljaren op een rij, worden immers enkel hardnekkige spijbelaars gevisieerd die ondanks begeleidingsmaatregelen van de school en het CLB systematisch verder blijven spijbelen. Wie vandaag demonstreert tegen het hoofd-
doekenverbod – maar het eigenlijk niet hoeft te doen als men leerplichtig is –, dreigt door dat loutere feit niet zijn schooltoelage te verliezen. Volledigheidshalve moet ik u nog vertellen dat elke leerling uit het secundair onderwijs die is uitgeschreven en niet binnen 15

kalenderdagen ergens opnieuw is ingeschreven, het recht op een schooltoelage verliest. Dat is de regel.

Er werden ook vragen gesteld over de beslissing van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs. Ik heb informeel contact gehad met het Gemeenschapsonderwijs en met andere actoren zoals het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs en met mensen uit de moslimwereld die blij zijn met de aanpak die we tot op heden hebben gehanteerd. Men is blij met de bedachtzame manier waarop we omgaan met ‘beide strekkingen’ in de samenleving. Als men verantwoordelijk wil zijn, moet men niet dramatiseren. Dat wil niet zeggen dat men moet minimaliseren, maar men moet zijn kalmte bewaren en nagaan hoe we voor deze uitdaging een oplossing zullen vinden. Hoe kunnen we een oplossing vinden die duurzaam is en goed voor iedereen? Hoe kunnen we al die talenten van al die kinderen op een maximale manier in een gelijkkekansomgeving laten ontplooiën, zoals mevrouw Hostekint terecht opmerkt?

In mijn contacten met het Gemeenschapsonderwijs heb ik gewezen op de mogelijkheid dat een absoluut hoofddoekenverbod grondwettelijk niet in orde is. Ik kan niet meer doen dan erop wijzen dat het juridisch niet eenduidig is om een dergelijke beslissing te nemen. Ik ben zelf jurist van opleiding. Ik heb ook niet gezegd dat het ongrondwettelijk is. Uiteindelijk zal hetzij de Raad van State, hetzij het Grondwettelijk Hof een beslissing nemen. Ook dat is een regel in een rechtsstaat. Als grondrechten in het gedrang of in het geding komen, dan is het meestal het hoogste rechtscollege dat daarover zal oordelen. Maar ik heb het GO! erop gewezen dat er mogelijkwijze een probleem kan zijn met de grondwettelijkheid. Informatie geven zonder mij in de ene of andere richting uit te spreken, is het enige wat ik kan en mag doen. Ik vind dat ik als minister neutraal moet blijven, maar wel argumenten en analyses moet geven van wat ik denk dat relevant kan zijn om tot een beslissing te komen.

Mevrouw Helsen, u hebt terecht opgemerkt dat de maatregel van het GO! ook slaat op het volwassenenonderwijs en dus ook op de basiseducatie. In de toekomst kan dit dus problematisch zijn voor de integratie van mensen die het goed menen. Een reflectiemoment over de draagwijdte van die beslissing is toch nog wel aangewezen.

In welke mate dit in overeenstemming is met het actief pluralisme, is een afweging die niet aan mij toekomt maar wat in de commissie of in het parlement moet worden beoordeeld. Dat is een taak van de debatten. Ik mag dat zelfs grondwettelijk niet beoordelen.

Tussen uw persoonlijke mening geven en uw mening als minister van Onderwijs, is een verschil. Ik vind dat ik me moet beperken. Als ik spreek, moet dat in de regel zijn als minister van Onderwijs en niet om mijn diepste individuele persoonlijke overtuiging in dezen te geven. Het is niet aan mij om te oordelen of dat in overeenstemming is, het is aan de raad om dat te doen. Als mensen het daar niet mee eens zijn, moeten ze de rechtsmiddelen die te hunner beschikking zijn, gebruiken.

Ik kom tot de moslimscholen. Mijnheer Dewinter, het zou interessant zijn te weten of u een pleidooi hebt gegeven om de joodse scholen af te schaffen. Ik weet niet of u zo ver wilt gaan en die regeling wilt toepassen op de moslimscholen, en zeggen dat vrijheid van onderwijs niet kan en mag.

De heer Bouckaert heeft vandaag ook een aantal uitspraken gedaan die de vrijheid van onderwijs in twijfel trekken. Ik dacht dat iedereen in deze gemeenschap het erover eens was dat de vrijheid van onderwijs een van de belangrijkste principes van ons onderwijslandschap is. Dat is trouwens in de Grondwet ingeschreven, daarom is het ook zo belangrijk. Dat betekent dat u die regel niet moeten gebruiken wanneer het u uitkomt en vergeten wanneer het u niet uitkomt. Dat is iets voor landen in Zuid-Amerika maar niet voor bij ons. Wij hebben een rechtsstaat en er zijn regels. Die passen we toe. Ik kan en wil als minister van Onderwijs niet verbieden dat er moslimscholen of scholen gebaseerd op de islamitische godsdienst of met een pedagogisch project dat daartoe leidt, worden opgericht. Ik kan en mag dat grondwettelijk niet. Iedereen, natuurlijke personen en rechtspersonen die aan een aantal voorwaarden

voldoen, heeft het recht om een school op te richten. Wij zullen met onze kwaliteitsinstrumenten, zoals eindtermen, ontwikkelingsdoelencontrole en inspectie, nakijken of een school erkend kan worden, of ze gefinancierd kan worden en of ze diploma's kan uitreiken. Wij kunnen en willen in ons onderwijssysteem niet verbieden dat iemand een school opricht.

Wil dat nu zeggen dat ik voorstander ben van moslimscholen? Ik ben daarover dit weekend, als eerste uit de politieke wereld, heel duidelijk geweest: neen. Ik vind het geen goed signaal naar de samenleving en in de eerste plaats naar de jonge medeburgers, al dan niet Vlamingen, die het islamgeloof belijden, om hen apart op te voeden. Ik vind dat scholen een weerspiegeling moeten zijn van de samenleving. Dat betekent dat er een sociale mix moet zijn. Wij lopen op straat door elkaar, dat moet op de scholen ook zo zijn. Als elke groep in de samenleving begint met zijn eigen scholen op te richten, dan hebben we een fundamenteel probleem want dan zullen we niet meer tot samenleven komen. Daarom heb ik de moslimgemeenschap in dit land gezegd dat ik dat geen goede optie vindt, ook al is die gemeenschap zwaar verdeeld. Het is niet omdat één zelfverklaarde spreekbuis van die gemeenschap uit Antwerpen iets verklaart, dat iedereen dat wil. Als ze het echter willen doen, kunnen we dat ook niet verhinderen. Je moet op een correcte manier de wetgeving interpreteren en toepassen.

Mijnheer de voorzitter, tot slot zijn hier vragen gesteld over de dialoog. Ik heb al aangegeven dat ik met verschillende actoren informele contacten heb gehad. Uiteraard spreek ik met meerdere mensen. Mijnheer Keulen, u zult in mijn beleidsverklaring meer dan aanzetten terugvinden voor hoe we die samenlevingsuitdaging kunnen aanpakken. Ik wil me de komende dagen niet op stang laten jagen. Dit is een te belangrijk debat om holderdeholder in een misplaatste dadendrang nu plotseling op een week tijd een samenlevingsuitdaging te willen oplossen. Het gaat over iets dat de afgelopen zes jaar, onder andere onder uw commando, mijnheer Keulen, niet is gelukt. Ik vind het te belangrijk om in één week te regelen. Dat betekent dat we in alle rust en kalmte de komende weken, maanden en jaren – want degenen die willen doen geloven dat het een kwestie is van enkele weken om tot een oplossing te komen, zijn niet correct ten opzichte van onze samenleving – zullen proberen om tot een gezamenlijke oplossing te komen voor de samenleving met alle mensen, of die nu gekleurd zijn, wit bruin of zwart, en welke overtuiging ze ook hebben. We moeten leven in verscheidenheid en samen proberen een antwoord te bieden. De nieuwe Vlaamse Regering zal die uitdaging zeker opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de minister, u hebt uw betoog beëindigd zoals ik begonnen ben. Ik ben gestart met te zeggen dat ik het debat te belangrijk vind om nu, naar aanleiding van mijn interpellatie, uit te weiden naar moslimscholen en de maatschappij waar wij naartoe willen. Ik heb me opzettelijk beperkt tot de leerplicht en het spijbelactieplan. Zelfs die vraag werd door een aantal collega's al gezien als polariseren. Ik vraag me af welke vragen onze fractie nog kan stellen om niet meer de stempel van polariseren te krijgen.

U komt duidelijk van het Brusselse parlement.

Minister Pascal Smet: Ik heb ook in het federaal parlement gezeten.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: We zitten hier in het Vlaams Parlement. Ik heb al berichten gehoord dat in het Brusselse parlement de ministers nogal zwaar afgeven op mensen van onze fractie. Hier in het Vlaams Parlement gebeurt dat niet. (*Opmerkingen van minister Pascal Smet*).

Als u wilt optreden als stand-upcomedian en de lachers op uw hand wilt krijgen, dan doet u maar verder. Mij gaat het om de inhoud en het debat.

Minister Pascal Smet: Die ambitie heb ik niet mevrouw, ik ken mijn begrenzingsen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: We zullen zien hoe het verder verloopt in deze commissie.

Ik ga me beperken tot de inhoud. U hebt gezegd dat dadendrang u niet ligt. Het minste wat u toch had kunnen doen, is de directrice en de leerkrachten die zich volledig in de kou voelen staan, ondersteuning geven. U zegt dat het niet uw taak is om aan de burgemeester op te leggen om controles uit te oefenen over het spijbelen. Blijkbaar bent u meer een veredelde ambtenaar dan een minister met een mening.

Minister Pascal Smet: Ik had het over het betogingsrecht. Het betogingsrecht valt onder de bevoegdheid van de burgemeester en daar heeft een minister van Onderwijs niets over te vertellen.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Een van de punten in het spijbelactieplan is dat er moet worden samengewerkt met de lokale besturen en die moeten nakijken of er niet wordt gespijbeld. Als een burgemeester leerlingen de toestemming geeft om tijdens de schooluren op een bepaalde plaats te betogen, is dat tegen het spijbelactieplan.

Ik zal de antwoorden die u hebt gegeven, lezen en verder opvolgen wat u daarmee zult doen. Voor mij is het wel belangrijk. De neutraliteit van het gemeenschapsonderwijs is een paar keer aangehaald. U zegt dat u zich hebt verdiept in de onderwijsmaterie. Misschien moet u zich ook eens verdiepen in de geschiedenis van het gemeenschapsonderwijs, hoe dat tot stand is gekomen en de neutraliteit in dat verband. Er wordt nu volledig gefocust op de hoofddoek maar de neutraliteit is er gekomen als reactie op het katholieke onderwijs. Men heeft kledingvoorschriften gegeven om ervoor te zorgen dat er geen enkele vorm van groepsidentiteit naar voren zou komen. Nu blijkt dat de moslima's de hoofddoek zien als een teken van groepsidentiteit. Daar moet op gefocust worden.

Mevrouw Hostekint zegt dat dit een grijze materie is. Dat is juist het probleem. Het is zo grijs geworden dat niemand nog weet waaraan of waaraf. Mensen hebben duidelijkheid nodig, ook wij. Met het hoofddoekenverbod is er duidelijkheid gecreëerd. Laten we elkaar goed verstaan: wij zijn blij met het verbod en wij blijven de directie en de leerkrachten ondersteunen.

Mijnheer de voorzitter, ik kondig een met redenen omklede motie aan.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

De heer Marino Keulen: Mijnheer de minister, als ik zeg dat u zich verstoopt, dan doe ik dat niet om u te provoceren. Ik denk dat ik vertolk wat vandaag in Vlaanderen in brede kringen leeft, zowel bij de directies als bij de brede publieke opinie.

U hebt zonet de hele procedure voorgelezen. Het gaat dan over de regels waar men zich moet aan houden, de wijze waarop het leerplichtonderwijs en de aanwezigheden worden gecontroleerd en de termijnen die ter zake gelden. Ik denk echter dat u meer zult moeten doen. U zult de procedures moeten doen respecteren, dat is waar. U bent echter minister van Onderwijs en geen ambtenaar van Onderwijs. U zult dan ook met alle betrokken partijen rond de tafel moeten gaan zitten om de situatie opnieuw vlot te trekken. Het gaat hier over de toekomst van jonge mensen, hun slaagkansen en hun kans op een diploma. Het gaat met andere woorden over hun kans om een goede toekomst uit te bouwen. U zult dan ook uw nek moeten uitsteken, mijnheer de minister.

U hebt ook niet gereageerd op mijn vraag of er acties in de richting van politie en justitie worden ondernomen ten aanzien van diegenen die mensen hebben bedreigd, belaagd of naar het leven hebben gestaan.

Wat het verhaal van de heer Dewael betreft, heb ik op het televisieprogramma TerZake gezien dat de eerste problemen met de hoofddoek in het gemeenschapsonderwijs teruggaan tot eind jaren tachtig. Er is toen een poging ondernomen om het debat vlot te trekken. Het is echter nooit zo scherp ervaren als vandaag. In de ogen van Vlaanderen is dit niet louter een lokaal incident: het beroert de hele Vlaamse Gemeenschap.

De beslissing van de twee directies van de athenea, die nadien werd ondersteund door de Raad van het Gemeenschapsonderwijs, was een goede beslissing. Actief pluralisme betekent

inderdaad dat er in die scholen plaats is voor alle overtuigingen en godsdiensten. Mijnheer Kennes, ik had de indruk dat u de vis aan het verdrinken was. U hebt die immers als symbool gebruikt.

Bij de opmerking over een eventuele decretale regeling heb ik grote reserves. Het lijkt me uitermate moeilijk, mijnheer Bouckaert, om dat te regelen. We zitten hier in een andere situatie dan in Frankrijk met de 'école républicaine'. Daar is er vooral openbaar onderwijs. Wij hebben hoofdzakelijk vrij onderwijs met overal lokale inrichtende machten. Het probleem komt in het gemeenschapsonderwijs scherper tot uiting, al was het maar omdat het islam-onderricht daar als keuzevak wordt aangeboden.

Mijnheer Dewinter, wat de subsidiëring van moskeeën betreft, is het inderdaad zo dat de radicalisering pas uit de islam kan worden gehaald door die uit de illegaliteit te trekken, door met de moslims te praten, door voorwaarden op te leggen en controles uit te voeren, en door op te treden als men in de fout gaat. We kunnen ook het hoofd in het zand steken waardoor we alle kansen bieden aan radicalen en extremisten.

Mijnheer de minister, ik blijf nieuwsgierig naar uw reactie op mijn vraag over eventuele acties in de richting van politie en justitie ten aanzien van diegenen die anderen bijna met het leven hebben bedreigd. Dat kan absoluut niet, want dat betekent het einde van de liberale rechtsstaat. Het gaat hier om het vrijwaren van alle beginselen van onze rechtsstaat. Mensen mogen dus andere meningen, overtuigingen en godsdiensten hebben.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt uitgebreid toelichting hoe de leerplichtcontrole precies gebeurt. Wij zijn ervan overtuigd dat deze procedure correct wordt gevolgd. Het parlement heeft daar de vorige legislatuur ernstig werk van gemaakt. Daar zijn toen heel wat discussies over gevoerd. Wij hebben vastgesteld dat er op het terrein heel wat verbeteringen zijn doorgevoerd.

Ik heb echter nog vragen over het leerrecht van alle kinderen in Vlaanderen. U zegt terecht dat het huisonderwijs eigenlijk een uitzondering moet zijn. Ik heb gevraagd of u ter zake een aanpassing overweegt van de regelgeving. De huidige regelgeving bepaalt immers niet dat huisonderwijs een uitzondering is. Het is een mogelijkheid om te voldoen aan de leerplicht. We moeten erover nadenken of de regelgeving niet moet worden aangepast, in afwachting van het resultaat van de beslissingen die de laatste weken zijn genomen.

Ik vraag me ook af of alle kinderen daadwerkelijk aan hun trekken zullen komen en een leerrecht zullen kunnen ervaren. In bepaalde omgevingen zal het moeilijk zijn om een school te vinden die perfect aansluit bij hun geloofsovertuiging. U hebt zelf terecht gewezen op een mogelijk probleem omdat er een tegenstrijdigheid is met de regelgeving. We moeten afwachten welke uitspraken volgen. Ik vind het echter belangrijk te onderzoeken of een decretale regelgeving of een aanpassing van de decretale regelgeving andere regels mogelijk maakt dan vandaag het geval is. Zo is er geen algemene regel van toepassing, maar kan een context worden meegenomen als afweging bij een bepaalde beslissing.

We moeten goed opvolgen of het gemeenschapsonderwijs zijn opdracht kan blijven vervullen om een vrije keuze aan te bieden aan ouders. Het is niet aan ons om te oordelen hoe uiting kan worden gegeven aan een geloofsovertuiging. Er moet echter wel een mogelijkheid bestaan voor alle kinderen om les te volgen in een school. Het gemeenschapsonderwijs heeft de plicht om die vrije keuze in te vullen. In de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs die we de voorbije legislatuur hebben goedgekeurd, zijn bijkomende middelen toegekend aan het gemeenschapsonderwijs om net die opdracht in te vullen. Dat vraagt een goede opvolging. Daarnaast moet ook worden onderzocht of een nieuwe decretale regelgeving geen beter antwoord kan geven op de huidige situatie.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Het allerbelangrijkste voor Groen! is dat alle bevolkingsgroepen, ongeacht ras, religie of geslacht, vreedzaam met elkaar kunnen samenleven.

Mijnheer Dewinter, u kon daarnet nauwelijks verbergen dat u in uw nopjes was. U hebt uw hoofddoekenverbod, en de eerste stemmen over een moslimschool gaan al meteen op. U hebt dan ook meteen uw volgende symbooldossier.

Ik ben absoluut niet in mijn nopjes. Ik ben uitermate bezorgd over die mogelijkheid van moslimscholen en segregatie. Net daarom is die dialoog zo ontzettend belangrijk. Mijnheer de minister, u zegt dat u die dialoog bedachtzaam en achter de schermen hebt gevoerd. De perceptie is echter dat die dialoog niet is gevoerd. De perceptie is dat dit eenzijdig en van bovenaf is opgelegd. Die perceptie moeten we kantelen. We moeten die dialoog voortzetten. Ik stel dan ook voor om een hoorzitting te organiseren in het parlement en iedereen aan het woord te laten.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord, ook voor het uitgebreid antwoord over spijbelen. Ik ken nu de regelgeving. Ik zal ze vanavond voorlezen aan mijn dochter zodat ze weet waar ze zich moet aan houden.

Mijnheer de minister, u hebt in de loop van augustus 2009 goed gestudeerd. Het doet me plezier dat u een eeuwige student bent. Ik ben dat ook. Ik heb echter de indruk dat u vooral zaken hebt bestudeerd waarvoor u in feite niet bevoegd bent. De zaken waarvoor u eventueel bevoegd zou kunnen zijn, hebt u niet bestudeerd. U hebt niet bestudeerd in welke mate u uw bevoegdheden maximaal zou kunnen benutten.

Het beeld van de veenbrand klopt. We weten dat die brand daar smeult. Het probleem dateert niet van de vorige maanden. Het is een moeilijke problematiek. Ik noem het met een groot woord zelfs een beschavingsproblematiek. Ik vind het dan ook ergerlijk dat de Vlaamse Regering dit punt niet op de eigen agenda heeft geplaatst. Dat heeft niet alleen met u te maken. De Vlaamse Regering had hiervan een project kunnen maken en had zich kunnen voornemen dit tijdens deze legislatuur uit te werken.

Natuurlijk vraag ik u niet in de plaats van het Gemeenschapsonderwijs te treden. Ik ben ook jurist. Ik weet dat u dat niet mag doen. Op dat vlak hebt u juist gehandeld. U moet zich niet in de plaats van het Gemeenschapsonderwijs stellen. U kunt echter, samen met de rest van de Vlaamse Regering en in samenwerking met het Vlaams Parlement, wel denksporen ontwikkelen.

Ten opzichte van de moslimscholen voert u een ontradingspolitiek. Dat lijkt me de juiste houding. U raadt de moslimgemeenschap af eigen scholen op te richten. U gebruikt hiervoor echter een raar argument. U zegt dat de komst van moslimscholen de sociale mix op de helling zou dreigen te zetten. Er zijn ook katholieke scholen, Joodse scholen en methodescholen. Ik denk niet dat al die scholen een sociale mix hebben.

In Vlaanderen is nu eenmaal voor het verticale pluralisme en niet voor het horizontale pluralisme gekozen. Omwille van de historische omstandigheden lijkt me dat een juiste keuze. Dit houdt echter in dat de sociale mix in de scholen niet wordt gerealiseerd en misschien ook niet moet worden gerealiseerd.

Er is een ander argument om de oprichting van islamscholen te ontraden. Het gevaar dreigt immers dat het niet om islamscholen maar om madrassa's zou gaan. We moeten eens nadenken waar we op civiel vlak de lijn willen trekken.

Tot slot zou ik willen opmerken dat hier steeds voor het voeren van een dialoog wordt gepleit. We moeten dialogeren met mensen die dat willen. We moeten niet dialogeren met mensen die een mes achter de rug houden. We moeten niet dialogeren met mensen die een verborgen agenda hebben en die de waarden van onze beschaving willen vernietigen.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: Mijnheer de voorzitter, ik zou nog vijf korte reacties naar voren willen brengen.

Ten eerste, de minister heeft het over neutraliteit gehad. Volgens hem is een actief pluralisme een taak van het Vlaams Parlement. We zullen dat debat hier dan ook moeten voeren.

Ten tweede, ik ben tevreden dat de minister de Raad van het Gemeenschapsonderwijs erop heeft gewezen dat deze verregaande maatregel misschien ongrondwettelijk zal blijken. Op dat vlak heeft hij zijn taak correct uitgevoerd.

Ten derde, volgens de heer Dewinter betekent de erkenning van een eredienst dat bepaalde scholen moeten worden erkend. Dit staat los van elkaar. Een niet-erkende eredienst kan perfect het initiatief nemen scholen op te richten. Ik kan een hele reeks erediensten en levensbeschouwingen opsommen die het recht hebben om zelf scholen op te richten. Die samenhang is dus geen een-op-eenrelatie.

Ten vierde, de minister heeft de vraag om een decretaal initiatief terecht gecounterd. Dit initiatief zou het hoofddoekendebat voor alle onderwijsnetten in ons land moeten regelen. Volgens mij moet dit niet door middel van een decreet gebeuren. Hij heeft dat goed beargumenteerd.

Ten vijfde, ik ben niet zo gelukkig met het argument dat de minister tegen islamscholen heeft gebruikt. Ik volg hierbij enigszins de lijn van de heer Bouckaert. Volgens de minister zouden islamscholen geen goede afspiegeling van de samenleving vormen. Dit lijkt me niet correct. Veel scholen in dit land vormen geen goede afspiegeling van de samenleving. De joodse scholen zijn in dit verband al eerder vermeld. Die scholen functioneren nochtans goed. Het feit dat ze geen afspiegeling vormen, hoeft niet tot problemen te leiden. Dit argument volstaat niet om tegen dit soort scholen te gebruiken.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

De heer Filip Dewinter: Mevrouw Meuleman, ik kan enkel zeggen dat ik in mijn nopjes ben met dit verbod. We komen immers van ver. Mijn partij is ooit veroordeeld voor racisme volgens een uitspraak van uw dienaar. Ik heb toen verklaard dat het dragen van een hoofddoek gelijkstaat met het tekenen door de betrokkene van een contract voor een terugkeer naar het land van herkomst. Nu is er een hoofddoekenverbod. We zijn al aardig opgeschoven in de richting van de standpunten die wij in het verleden hebben ingenomen en die wij altijd trouw zijn gebleven.

De minister verbergt zich achter grote woorden als bedachtzaamheid, terughoudendheid, neutraliteit en dergelijke. Ik stel voor dat we al die woorden schrappen en zeggen waar het echt om gaat. De minister heeft niet de moed van zijn overtuiging. De heer Anciaux heeft die moed wel. Ik citeer een perscommuniqué van Belga, waarin de heer Anciaux, lid van sp.a en voormalig minister van de Vlaamse Regering, verklaart het volledig oneens te zijn met het hoofddoekenverbod: "Een gemeenschap die deze beslissing neemt, is niet mijn gemeenschap." Dat verklaart een partij- en stadsgenoot van de minister.

Dit is de houding van de socialisten. Dit betekent dat de minister zich in een moeilijk parket bevindt. Zijn partij is tegen het hoofddoekenverbod. Hij kan moeilijk iets anders doen dan ter zake het stilzwijgen te bewaren.

Er is nog een tweede reden die we ook mogen vermelden. De minister is verkozen in Brussel. Zijn kiezers zijn voor de helft moslims. Hij wil die mensen niet tegen het hoofd stoten. Zonder hen zou hij vandaag niet op die stoel zitten.

Een derde reden is lafheid. Het gaat niet om terughoudendheid, neutraliteit of bedachtzaamheid. De minister is laf. Hij heeft schuldig gezwegen. Hij heeft gestudeerd. Hij is afwezig gebleven op het ogenblik dat de schooldirecties van athenea in Hoboken en in Antwerpen

alleen een moedige strijd voerden om de neutraliteit van hun onderwijs gehandhaafd te zien. Ik ken de Antwerpse situatie zeer goed. (*Opmerkingen van minister Pascal Smet*)

Mijnheer de minister, die schooldirecties staan dicht bij u en bij uw ideeëngoed dan u zelf denkt. Dat hebben sommigen onder hen in het verleden al publiek verkondigd. Zelfs die mensen hebt u op het moment van de waarheid aan hun lot overgelaten. Dat is de realiteit.

U hebt verklaard dat de vrijheid van onderwijs heilig is. We kunnen ons inderdaad niet officieel tegen de mogelijke oprichting van islamscholen verzetten. Indien we dat wel zouden doen, zouden we volgens u terecht komen in situaties die in landen in Zuid-Amerika bestaan. Ik vraag me af waarom u het zo ver gaat zoeken. Laten we eens naar de islamitische landen kijken. Soedan, Iran, Egypte en Nigeria vormen slechts een kleine greep uit de landen van herkomst van vele moslims. Laten we eens kijken in welke mate het door u aangehaalde pluralisme en de vrijheid van onderwijs daar in de praktijk worden gebracht. Misschien moeten we de regel van de reciprociteit eens in de praktijk brengen. In dat geval zouden er allicht niet veel moslimscholen worden opgericht.

Ik wil me echter niet aan die landen spiegelen. Dat zou uiteraard niet correct zijn. Wij leven hier in een democratie. De minister reageert echter toch verkeerd. De islam misbruikt de vrijheid van onderwijs, het pluralisme, de democratie en de vrije meningsuiting. Het gaat niet enkel om de radicale islam. Er is niet zo veel verschil. De islam is de islam. Het wezen van de islam is sommigen hier blijkbaar vreemd. Het wezen van de islam is wat het is. De vrijheid van meningsuiting, de scheiding tussen Kerk en Staat en de gelijkheid tussen man en vrouw zijn begrippen die de islam spijtig genoeg niet kent. De islam is een versteende godsdienst. De Koran wordt letterlijk geïnterpreteerd, zelfs al is dit boek 800 jaar geleden in de woestijn neergeschreven. Dat is de realiteit. We moeten dat durven zeggen.

Het probleem is dat de minister het wezen van de islam ontkent. Het vertrekt vanuit een utopisch multicultureel wereldbeeld. Dat is niet enkel zijn wereldbeeld. Veel leden van het Vlaams Parlement delen die mening. Zij gaan ervan uit dat we de islam op gelijke voet met het katholicisme en het jodendom moeten behandelen.

Ik krijg soms de vraag wat ik over de joodse scholen in Antwerpen te zeggen heb. Ik heb nooit gemerkt dat er binnen de joodse godsdienst een probleem zou zijn met de scheiding tussen Kerk en Staat, met de democratie of met de vrije meningsuiting. Als u dat zou denken, moet u dat hier publiek zeggen. Ik denk dat niet. Ik ben er zelfs van overtuigd. Daarom zijn die vergelijkingen natuurlijk totaal fout. Het is belangrijk dat dat allemaal eens gezegd wordt. Want dat zijn allemaal taboes waarover niet mag worden gepraat. U, als minister van Onderwijs, moet ophouden met de vergelijking te maken tussen joodse, katholieke en islamscholen. Mijnheer de minister, ik had van u ter zake wat meer politieke moed, wat meer durf en daadkracht in dit dossier verwacht, in plaats van het schuldige zwijgen, het schuldige verzuim, het schuldige spijbelen – want dat doet u! – ten aanzien van schooldirecties, ten aanzien van leerlingen die uw steun wel hadden verdiend.

De voorzitter: De heer Van Dijk heeft het woord.

De heer Kris Van Dijk: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, de vraag en het antwoord zijn zeer boeiend. Ik heb er ook wat van geleerd. Mijnheer Dewinter, ik moet toch wel vaststellen dat de hoofdtenor van het debat in grote mate gaat over wie waarvoor bevoegd is, wie welke rechten heeft, maar ook wie welke plichten heeft. Bij de vraag en het antwoord heeft één zaak me geweldig gestoord, namelijk de stelling van de heer Dewinter. Hij zei dat uit de erkenning van de islam logischerwijze de vraag zou kunnen volgen voor de erkenning van de islamschool. Ik was niet betrokken bij de discussie over de erkenning van de islam. Ik denk echter dat ik de onderwijswetgeving voldoende ken om te stellen dat het ene niets met het andere te maken heeft. Als ik morgen voldoende ouders en middelen vind om een hindoeschool op te richten, die zich voor het overige volledig neerlegt bij de door ons opgestelde eindtermen en ontwikkelingsdoelen en die de toets van de decreetgeving doorstaat, dan kan ik

dat doen. Ben ik daar voorstander van? Neen. Maar hier voor de camera's komen vertellen dat het ene het gevolg is van het andere, en dat dan aanduiden als een monstertje, dat is de waarheid toch wel wat geweld aandoen. *(Opmerkingen van de heer Filip Dewinter)*

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Mijn naam is hier al twee keer vernoemd. Ik wil dan ook reageren op wat mevrouw Van Steenberge daarnet heeft gezegd. Ik heb dat hier helemaal geen grijze materie genoemd. Ik heb gezegd dat het een zaak vol nuances is. Ik heb ook gepleit voor een genuanceerd debat. Mevrouw Van Steenberge, in uw reactie noemt u de minister een veredelde ambtenaar. De heer Dewinter heeft me woorden in de mond gelegd die ik niet heb gebruikt. Hij beschuldigt de minister van schuldig verzuim. Ik hoop dat u de betekenis en het gewicht van die woorden goed hebt gewikt. Ik heb vastgesteld dat de term 'nuance' en een genuanceerd debat, zonder in verwijten en slogans te vervallen, niet aan uw fractie is besteed. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Dewinter, ik herhaal dat ik veel contacten heb gehad, meestal informeel, uiteraard ook met mevrouw Heremans, die ik veel beter ken dan u. Ik ken haar al heel lang. Ik weet wat daar gebeurt. U zult mij niet leren met wie en waarover ik daar contacten moet hebben. Wat ik uit al die contacten heb onthouden, is dat mensen van politici niet vragen voor wind te zorgen als het ergens brandt. Als het brandt en de politie en de brandweer zorgen voor wind, dan slaat de brand uit. Een verantwoordelijke beleidsman moet zorgen dat hij ziet wat de werkelijke kwaal, wat het werkelijke probleem is en, mijnheer Bouckaert, wat hij kan en niet kan doen. Als er één fout is die de politici de afgelopen jaren hebben gemaakt, dan is het wel doen of ze alles kunnen beslissen en oplossen. In deze zaak mag ik het volgens de Grondwet zelfs niet, ook niet als ik het wil. Ik vind het toch een beetje raar dat in een parlement, dat toch moet waken over de naleving van de regels in een rechtstaat, sommige commissieleden naar aanleiding van het hoofddoekendebat zo maar bereid zijn om alle grondwettelijke principes, alle principes inzake de verdeling van bevoegdheden in de vuilnisbak te smijten en me vragen op te treden. In een rechtsstaat werkt dat zo niet. Dat behoedt ons ervan stommiteiten te begaan. Ik zeg aan de heer Bouckaert, en de heer Keulen, die – en dat moet me toch even van het hart – trouwens vijf jaar de tijd heeft gehad om het probleem op te lossen, dat ik in iets anders geïnteresseerd ben. *(Opmerkingen)*

Ik wil daar helemaal geen polemieken voeren. Ik ben nu twee maanden minister. Ik wil vijf jaar minister zijn. In mijn hele loopbaan, in alles wat ik heb gedaan – en dat is nogal wat –, heb ik me altijd voorgenomen om de eerste twee à drie maanden goed te kijken en na te gaan wat we moeten doen, waar we willen landen. Mijnheer Bouckaert, op één punt hebt u wel gelijk. En daarom heb ik ook de vergelijking met een veenbrand gemaakt. Het is een probleem dat al lang aansleept. Daarom vind ik het ook een beetje onkies dat de heer Keulen nu doet alsof ik op één week tijd het hele probleem niet heb kunnen oplossen, terwijl hij vijf jaar de kans heeft gehad om dat zelf te doen. *(Opmerkingen)*

Wat deze regering, deze meerderheid zal doen, is – hopelijk met resultaat – proberen – want samenleven gaat altijd gepaard met proberen – ertoe te komen dat we inderdaad kunnen samenleven. En dat doet men niet door te polariseren. Want, mijnheer Bouckaert, ik ben hier toch ook wel geschandaliseerd als ik u moslimscholen plotseling hoor gelijkstellen met een madrassa. *(Opmerkingen van de heer Bouckaert)*

U hebt gezegd: “Gaat dat hier een madrassa worden?” *(Opmerkingen)*

De heer Boudewijn Bouckaert: U moet geen zaken zeggen die ik niet gezegd heb.

De voorzitter: Bij dezen is dat rechtgezet. Ik denk dat de minister dat ook begrepen heeft.

Minister Pascal Smet: Ik wil toch nog even iets herhalen. Als men in Vlaanderen een school wil oprichten, dan kan dat. Als men wil dat ze erkend en gefinancierd wordt, en diploma's

kan uitreiken, dan moet die school in het geheel van haar werking “de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen over de rechten van de mens en van het kind in het bijzonder eerbiedigen”. En onze inspectiediensten zullen daarover waken. Dat geldt voor gelijk welke school, of het nu een katholieke, een joodse, moslim- of hindoeschool is.

Wat een beetje verloren is gegaan in het debat, is dat het Gemeenschapsonderwijs natuurlijk besloten heeft tot een overgangsmaatregel. Een school zonder een hoofddoekenverbod kan die regeling tijdens dit schooljaar behouden. Als de regel blijft wat ze is, wordt ze pas van 1 september 2010 van kracht. Dat betekent eigenlijk dat het leerrecht voor de kinderen op dit moment niet echt in gevaar komt. Ik wil erop wijzen dat het huisonderwijs onder de federale wet van, als ik me niet vergis, 1983 valt. Die kan in de Vlaamse context niet zomaar worden afgeschaft. Bovendien werd ze nog maar recent strenger gemaakt. We mogen ook niet vergeten dat het veeleer uitzonderlijk gebeurt.

Vooraleer kan worden overgegaan tot de decretale regeling van de omschrijving van het begrip ‘neutraliteit’ moet wel eerst het bijzonder decreet worden gewijzigd. Het Vlaams Parlement zou inderdaad een decreet kunnen goedkeuren waarin staat dat ‘neutraliteit’ respect betekent voor de godsdienstige, filosofische, ideologische overtuiging van de ouders en de kinderen. De Grondwet stelt immers dat het gemeenschapsonderwijs neutraal onderwijs moet inrichten. Men kan dat omschrijven. U weet dat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens toelaat dat men dat doet. Maar dit parlement heeft met een bijzondere meerderheid beslist dat dat een autonome bevoegdheid is van de Raad van het Gemeenschapsonderwijs. Als het parlement dat zou willen wijzigen, dan moet eerst het bijzonder decreet worden gewijzigd met een bijzondere meerderheid. Daarna moet dan een nieuw decreet worden goedgekeurd om het begrip te omschrijven. De vraag is of men dat wel moet doen. Dat is een opportuniteitsvraag. Is het wenselijk om dat te doen? Uiteraard is het parlement soeverein om te doen wat het wil. Maar dit is een opportuniteitsvraag die moet worden afgewogen.

Mijnheer Bouckaert, ik weet heel goed wat ik mag en wat ik niet mag. In onze Vlaamse onderwijswereld is het ook heel belangrijk om dat te weten. Ik zal mij daar bij de uitoefening van mijn mandaat strikt aan houden, zoals het een minister betaamt.

De situatie van katholieke scholen is verschillend en is doorheen de tijden geëvolueerd. Maar iedereen voelt ook wel aan dat een school een weerspiegeling van de maatschappij moet zijn. Het is heel belangrijk dat je een sociale mix hebt. Misschien bereiken we dat niet in alle scholen, maar het is wel mijn innige wens en overtuiging dat, zo het nu nog niet is, het in de toekomst zeker zo zal zijn dat scholen inderdaad een weerspiegeling van de samenleving zijn.

Dat is een van de redenen waarom we de afgelopen jaren, en met deze meerderheid ook de komende jaren, het hele gelijkheidsbeleid voeren: precies om ervoor te zorgen dat scholen een weerspiegeling van de samenleving zijn. Enkel als kinderen van kleins af aan opgroeien met kinderen die anders zijn en ze diegene die anders zijn kunnen waarderen en niet als een bedreiging ervaren, maar net als een uitdaging en een prikkel tot openheid, dan kunnen we slagen in het project. Ik ben blij dat ook heel veel katholieke scholen dat als uitgangspunt hanteren.

Eigen moslimscholen oprichten lijkt mij een verkeerd signaal, niet alleen aan de samenleving, maar ook aan de individuele moslims. Bovendien zijn er op dit moment wel duizenden jonge moslimmeisjes en -jongens die zonder enig probleem naar school gaan, en wier talenten de komende maanden en jaren nog verder zullen worden ontwikkeld. Er zijn bepaalde problemen, dat wil ik niet minimaliseren. Maar laat ons ook niet doen alsof het onderwijs in vuur en vlam staat. In de overgrote meerderheid van onze steden en gemeenten is er op dit moment geen probleem. Laat ons er met zijn allen voor zorgen, liefst meerderheid én oppositie samen, dat we de kalmte bewaren en tot een echte samenlevingsoplossing kunnen komen.

Met redenen omklede moties

De voorzitter: Door de dames Van Steenberge, Michiels en Martens en de heer Dewinter, door de heren Keulen en Gatz en de dames De Knop, Vanderpoorten, Brusseel en Van der Borgh, door mevrouw Meuleman, door de heer Bouckaert en door de dames Hostekint en Helsen en de heer Van Dijck werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de steun van het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen aan het actieplatform BOEH!

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik ben al vijf jaar lid van de commissie voor Gelijke Kansen. De leden van die commissie verschillen soms grondig van mening, maar over één punt heerst er over de partijgrenzen heen eensgezindheid: wij vinden de gelijkheid tussen man en vrouw unaniem zeer belangrijk.

In de laatste beleidsbrieven van uw voorgangster Kathleen Van Brempt werd onzes inziens nogal veel gefocust op allerlei doelgroepen, en te weinig op de doelgroep van de vrouw zelf. De minister beaamde dat wel, maar ze vond de andere groepen ook belangrijk. Wij vonden dat er moest worden gefocust op de gelijkheid tussen man en vrouw.

Mijnheer de minister, de uitbouw van een sterk middenveld voor elk van de beoogde doelgroepen is een van de pijlers van het gelijkekansenbeleid van de Vlaamse overheid. Het allochtone vrouwenmiddenveld wordt onder meer ondersteund via het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen (SAMV), omdat "lokale allochtone vrouwengroepen nood hebben aan ondersteuning op het vlak van emanciperende visieontwikkeling, en het SAMV hiervoor goed geplaatst is en aan die nood tegemoet kan komen", zo lezen we in de beleidsbrief.

Een van de belangrijkste middelen daartoe, luidens de beleidsbrief, is de structurele subsidiëring van enkele zorgvuldig uitgekozen organisaties. Hun opname ad nominatim, zoals het SAMV, in de begroting van Gelijke Kansen houdt in dat die organisaties in hun werking ondersteunend zijn voor het gelijkekansenbeleid. De subsidies laten de betrokken organisaties toe zichzelf waar te maken in hun specifieke doelstellingen, maar die dienen tevens te passen in de inhoudelijke lijnen waarrond het Vlaamse gelijkekansenbeleid wordt uitgebouwd.

In de huidige hoofddoekenkwestie zien we dat een overkoepelende organisatie, Baas Over Eigen Hoofd (BOEH!), zich onder andere tegen het hoofddoekenverbod kant. BOEH! verzamelt verschillende verenigingen in zich. Het is een actieplatform van autochtone en allochtone feministische organisaties. Bij nazicht van de webstek van de actievoerders blijkt dat die organisatie onder andere, naast het AEL (Arabisch-Europese Liga), ook het Minderhedenforum en het SAMV in haar rangen telt. Nochtans zegt de beleidsbrief dat het SAMV "het emancipatie- en participatieproces van allochtone meisjes wil onderbouwen en stimuleren en dat het onder andere als doelstelling heeft om het emancipatorische denken bij allochtone vrouwengroepen te versterken".

Vorig jaar werd de subsidie van het SAMV nog vermeerderd met 50.000 euro, omdat een personeelsuitbreiding een must was om deze intensieve tak tot een goed einde te brengen. Het steunpunt kreeg voor 2009 in totaal 158.000 euro.

In het licht van de recente gebeurtenissen moeten we echter stellen dat de eis tot het dragen van een hoofddoek in wezen niets te maken heeft met emancipatie, zelfbeschikking of gelijke

kansen. De eis tot het dragen van een hoofddoek leidt niet tot betere kansen. Integendeel, allochtone meisjes worden zo gelijke kansen ontnomen. Ik verwijs daarbij opnieuw naar uitspraken van de directrice van de school in Antwerpen, mevrouw Heremans, die stelt dat de schoolkeuze niet meer wordt bepaald door de richting die ze willen kiezen, maar door het gegeven of ze al dan niet een hoofddoek kunnen dragen. Bovendien wordt de sociale druk op een hoofddoek zodanig groot – en die wordt bovendien ook nog opgedrongen door moslimmannen – dat van een vrije keuze nog maar weinig sprake is.

Mijnheer de minister, bent u op de hoogte van het feit dat door het Vlaamse gelijkheidsbeleid gesubsidieerde organisaties deel uitmaken van het actieplatform BOEH!? Behoort de eis tot het dragen van een hoofddoek tot de doelstellingen van het SAMV? Ik meen van niet.

Indien u deze mening deelt, worden de subsidies die het waarmaken van de specifieke doelstellingen toelaten, ingetrokken?

Valt de mening van het steunpunt nog te rijmen met de inhoudelijke lijnen waarrond het Vlaams gelijkheidsbeleid wordt uitgebouwd?

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: De Open Vld-fractie is er zich van bewust dat een middenveldorganisatie, ook al wordt ze gesubsidieerd, niet altijd de dingen zegt die de minister graag wil horen. Ze moet natuurlijk de doelstellingen uitvoeren die in haar opdracht zijn vastgelegd. Dat klopt, maar dat wil niet zeggen dat ze alles moet zeggen wat de minister zegt. Die kanttekening wou ik toch maken.

Ik herhaal nog eens de vraag die de heer Keulen al twee keer stelde en waar u niet op antwoordde: zult u optreden tegen die mannen en jongens die de vrije keuze van meisjes verhinderen? Zult u actie ondernemen tegen de personen die ervoor zorgen dat meisjes niet naar school kunnen gaan of niet vrij kunnen kiezen voor of tegen een hoofddoek?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik twijfel geen seconde aan de goede bedoelingen en de jarenlange inzet van de directies van de scholen in kwestie. Dat is belangrijk.

Ik wil me niet uitspreken over de regels die de scholen bepalen. Er zijn in Brussel voorbeelden waar dergelijke reglementen in verband met hoofddeksels zonder problemen worden nageleefd. Er zijn ook scholen die daar wel problemen mee ondervinden. Los daarvan: het algemene hoofddoekenverbod dat eenzijdig en van bovenaf is opgelegd – dat is toch de perceptie – is een ander verhaal. De protagonisten in deze kwestie, de personen die de emancipatie kunnen bewerkstelligen – wat we zo graag zouden willen –, dat zijn net de allochtone vrouwenorganisaties. Dat zijn net organisaties als BOEH! en er zijn er nog veel meer. Het zijn net die sterke vrijgevochten vrouwen die we nodig hebben. Ze zijn wel gelovig maar de meesten werken buitenshuis en zijn geëmancipeerd. Zij hebben die keuzevrijheid verworven en staan erop. Deze vrouwen moeten een rol spelen. We moeten die organisaties versterken in plaats van te verzwakken. We moeten hen horen.

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

De heer Marc Hendrickx: Ik voel niet de noodzaak om de minister te verdedigen, hij zal dat zelf wel doen. Mevrouw De Knop, ik ben maar een jurist, maar ik vraag me echt af hoe de minister zo'n aanpak zou kunnen ontwikkelen. Hij heeft daar de bevoegdheid niet toe. U blijft dat tot drie maal toe vragen, maar hij kan dat niet.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ben blij met die tussenkomst, want ik begrijp de vragen van Open Vld ook niet. Het lijkt wel of u van de ministers superflikken wil maken en dat zijn we niet.

Ik heb het al gezegd in het eerste debat en ook voor tv, ik zal het nog eens herhalen. Het is onaanvaardbaar dat kinderen die naar school willen gaan, verhinderd worden om dat te doen. Het is onaanvaardbaar dat mensen moeders en vaders onder druk zetten om hun kinderen niet in te schrijven. Als er zo'n probleem is, moet de school dat vaststellen en doorgeven aan de politie. Ook ouders kunnen het doorgeven aan de politie. Zo werkt een rechtsstaat. Zoiets gaat niet via een minister. Als we in zo'n systeem terechtkomen, zitten we met een regime waar ik niet achter sta. Uw vraag, net zoals die van de heer Keulen, is totaal zonder voorwerp.

Mevrouw Van Steenberge, ik ben er inderdaad van op de hoogte dat het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen deel uitmaakt van het actieplatform BOEH! Ik ga hen trouwens binnenkort ontmoeten, ik heb hen al gesproken maar ik ga hen nogmaals zien. Ik vind dat belangrijk.

Het SAMV is een middenveldorganisatie die door het Vlaamse gelijkheidsbeleid ad nominatim ondersteund wordt. In ruil voor de middelen die het krijgt, ontvangt, onderbouwt en stimuleert het de emancipatie- en participatieprocessen van allochtone meisjes en vrouwen. Jaarlijks worden hiervoor concrete inspannings- en resultaatsverbintenissen afgesproken. De toegekende subsidie wordt zo becijferd dat de kosten worden gedekt.

Het staat de organisatie in kwestie uiteraard vrij om bijkomende activiteiten te ontplooiën. Ik wil even opmerken – ik hoop dat u het daarmee eens bent – dat ook die organisaties die ondersteund worden door de Vlaamse overheid, standpunten mogen innemen die getuigen van een kritische zin ten opzichte van het beleid. In een democratische rechtsstaat als de onze is dat mogelijk en zelfs wenselijk. We leven gelukkig niet in een totalitair regime waar elke mogelijke kritiek de kop wordt ingedrukt en waar organisaties geld krijgen van de overheid om haar propagandamachine te worden. Zo functioneren wij niet, mevrouw Van Steenberge.

U vraagt of de eis tot het dragen van een hoofddoek tot de doelstellingen van het steunpunt behoort. Mag ik er u even op wijzen dat ik nergens gezien, gelezen of gehoord heb dat het steunpunt eist dat moslima's een hoofddoek dragen? Het ijvert wel voor de emancipatie van allochtone vrouwen, en stelt de vraag of het hoofddoekverbod een goede garantie is om die emancipatie te bewerkstelligen. Dat is iets anders dan eisen dat vrouwen een hoofddoek mogen dragen. Het steunpunt geeft trouwens een brochure uit: 'de sluier opgelicht'. Kent u ze? Dan zal ik u straks een exemplaar bezorgen. U kunt daarin genuanceerde standpunten voor en tegen de hoofddoek lezen. Ik lees daar echt geen pleidooi in voor of tegen de hoofddoek. Ik lees argumenten voor beide keuzes. Het is een instrument voor leerkrachten om hiermee om te gaan.

Tot slot, we gaan het Steunpunt Allochtone Meisjes en Vrouwen verder ondersteunen. Ik heb er geen probleem mee dat het deel uitmaakt van het actieplatform BOEH! Dat bestaat overigens uit zeer mondige jonge dames.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Dat laatste betwijfel ik niet, mijnheer de minister.

Op de websites van het steunpunt en van BOEH! vond ik de Arabisch-Europese Liga. Ik heb er mijn bedenkingen bij in hoeverre dat een feministische organisatie is – tot daar aan toe. Ik vind wel dat het steunpunt, als het blijft subsidies ontvangen, moet blijven ijveren voor de doelstellingen van het gelijkheidsbeleid. We zullen daarin van mening verschillen, maar het al dan niet dragen van een hoofddoek is een politiek statement geworden. De gelijke kansen en onderwijskansen van de allochtone meisjes, die mij overigens wel nauw aan het hart liggen, worden daarmee gefnuikt. Dat is niet alleen mijn mening. Ik lees dat ook steeds vaker in de kranten. Ik heb bedenkingen bij het ondersteunen van BOEH! door het SAMV omdat BOEH! wel eenzijdig is en oproept tot acties en tot spijbelen.

Wat me frappeert – en ik spreek u aan als minister van Gelijke Kansen – is het oorverdovende stilzwijgen van onze vrouwenorganisaties. Daar hebt u niets mee te maken, maar het moet me

even van het hart. Ze hebben zo lang gestreden voor gelijke kansen van mannen en vrouwen maar nemen nu geen enkel standpunt in tegen de ongelijkheid van de vrouw binnen de islam.

De voorzitter: Mevrouw De Knop heeft het woord.

Mevrouw Irina De Knop: Blijkbaar is onze vraag niet duidelijk. Onze vraag is dat u als minister van Gelijke Kansen aan dit thema niet alleen aandacht besteedt via het SAMV. Onze enige verzuchting is dat zij die keuzevrijheid hebben en die keuze zelf kunnen maken. Ik vraag u om de nodige aandacht – via het SAMV of via andere steunpunten – voor het feit dat die meisjes hun keuze niet altijd zelf maken. In veel gevallen wordt de keuze voor hen gemaakt. Wij vinden dat dat punt onderbelicht blijft in heel deze discussie, vandaar dat we daar herhaaldelijk op terugkomen. We hopen dat u daar als minister van Gelijke Kansen aandacht voor hebt en dat u binnen die gemeenschap de bewustwording mee voedt dat deze dames voor zichzelf kunnen kiezen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de inspectie door Kind en Gezin naar aanleiding van een onthaalmoeder met nazisymphathieën

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de afgelopen week overspoelde een golf van verontwaardiging Vlaanderen, zowel bij de bevolking als de politici, naar aanleiding van de nazi-ideeën van een Hobokense onthaalmoeder.

Kind en Gezin is in deze aangelegenheid duidelijk zwaar in de fout gegaan. Wie de uitzending van TerZake heeft gezien, heeft met mij kunnen vaststellen dat zowel de woordvoerder als de administrateur-generaal van Kind en Gezin het heel moeilijk hadden om duidelijkheid te verschaffen. Niet alleen had deze onthaalmoeder al meerdere keren inspectie over de vloer gekregen, maar er waren in het verleden ook al klachten bij Kind en Gezin ingediend. Kind en Gezin heeft niet gereageerd op deze toch wel ernstige situatie.

De inspectie is al langer problematisch. Ik heb in de vorige legislatuur de problematiek van de inspectie trouwens meermaals aangekaart. Kind en Gezin overstelpt opvanginitiatieven met aanbevelingen zonder juridische waarde die, als ze niet worden nageleefd, aanleiding geven tot opmerkingen in het inspectieverslag. Het gebruik van bedjes, knuffeldieren, de afstand tussen kinderen aan tafel, het zijn die bagatellen die worden gecontroleerd en te lezen zijn in inspectieverslagen. Ondertussen gaan zware inbreuken op het pedagogische kader in opvanginitiatieven voorbij aan de inspectie. Extreme ideologieën die door onze maatschappij om evidente redenen niet worden getolereerd en die overduidelijk aanwezig zijn in de opvangruimtes van de kinderen, kunnen niet anders dan het pedagogische kader aantasten.

Mijnheer de minister, u hebt gereageerd. U zult de wetgeving aanpassen en wilt in het aangekondigde decreet op de kinderopvang een erkenningsvoorwaarde opnemen die hier betrekking op heeft. Open Vld pleit ervoor te kiezen voor een formulering die zich niet vastpint op deze situatie. Een maatschappijvisie laat zich niet vatten in regeltjes. In het verleden hebben we te gemakkelijk wetgeving gemaakt voor specifieke gevallen. Wij pleiten voor een formulering waarbij situaties die het pedagogische klimaat in zijn essentie aantasten, aanleiding kunnen geven tot het intrekken van de erkenning. Op die manier hebben we ook in de toekomst instrumenten als we geconfronteerd worden met andere extreme situaties en ideologieën in de kinderopvang.

Mijnheer de minister, welke maatregelen zult u nemen om de inspectie te hervormen waardoor de inspectie zich focust op de essentie van kinderopvang – kwaliteitsvolle kinderopvang bieden – in plaats van op de details?

Kind en Gezin heeft een klachtenregeling. Blijkbaar loopt daar toch een aantal zaken mank. Welke maatregelen zult u nemen opdat ingediende klachten met de nodige aandacht worden behandeld?

Bent u het eens met de stelling dat we ons bij een aanpassing van de wetgeving niet uitsluitend moeten vastpinnen op deze zaak, maar dat we moeten gaan naar een formulering die toelaat gepast op te treden bij elke situatie die het pedagogische klimaat in een opvanginitiatief in zijn essentie aantast?

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ik sluit me aan bij de commentaren van mevrouw Van der Borght. Ik vind dat ook het verschil in controle tussen de zelfstandige onthaalouders – die heel streng en onaangekondigd worden gecontroleerd – en de onthaalouders die afhankelijk van Kind en Gezin, eens mag worden aangekaart. Die controles zouden gelijk moeten worden voor alle actoren in de gezinsopvang.

Wij willen niet dat dit incident aanleiding zou geven tot een zeer extreme regelgeving waarbij de ruimtes waarin kinderen worden opgevangen als het ware volledig worden geneutraliseerd. Waar gaat u de lijn trekken? Een foto van Hitler kan niet, daar ben ik het mee eens. Een foto van Stalin en Mao zal in sommige kringen al minder weerstand oproepen. Mag dat dan? Een foto van Che Guevara zal veel sympathie opwekken, hoewel hij ook een aantal mensen tegen de muur heeft gezet. Mag de IJzertoren in de huiskamer hangen?

We moeten echt opletten voor overregulering. Er moet altijd van worden uitgegaan dat kinderopvang een soort contract is, in eerste instantie tussen de ouders en de onthaalouders. Als de ouders tegen een aantal dingen geen bezwaar hebben – wat hier wel het geval was –, moet men toch een zekere tolerantie inbouwen. Anders ontstaat er een soort regelnevel die ook de Vlaamse kinderopvang sterk zal belemmeren.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, ook ik was enorm geschokt door het feit dat een onthaalmoeder uit Hoboken openlijk dweept met de nazi-ideologie. Er is al heel wat commotie over geweest, maar ik wil het toch nog eens hebben over de communicatie van Kind en Gezin.

Ik heb chronologisch opgeschreven wat er allemaal is gebeurd, en het heeft mij enorm gestoord. De avond van de reportage kwam een vertegenwoordiger van Kind en Gezin in Ter-Zake melden dat er in het verleden al klachten waren, maar dat er na inspectie geen enkel probleem werd vastgesteld. Een inspecteur had wel een opmerking gemaakt over het portret van Hitler, maar het was blijkbaar geen gegronde reden om erop in te gaan. In het verslag staat dat de integriteit van de kinderen niet in het gevaar zou komen.

De dag daarna stond in de kranten dat er door de ouders wel een klacht werd ingediend tegen de onthaalmoeder, maar zonder verdere gevolgen. Bovendien trad Kind en Gezin ook na de reportage niet onmiddellijk op. Uit de pers kon ik afleiden dat het intrekken van het attest van toezicht slechts gebeurde na uw inmenging, mijnheer de minister. U hebt scherp gereageerd in de pers, wat ik ten zeerste geapprecieerd heb. U hebt ook aangedrongen op een overleg tussen uzelf, Kind en Gezin en de inspectie. Ik wilde van u vernemen of het inderdaad zo is dat Kind en Gezin pas stappen heeft ondernomen nadat u hen rond de tafel hebt geroepen.

Het feit dat Kind en Gezin op een dergelijke manier reageert naar de buitenwereld, vind ik zeer betreurenswaardig, en ik denk dat het raadzaam is dat binnen Kind en Gezin het communicatiebeleid eens grondig wordt bekeken.

Ik sluit me volledig aan bij de vragen van mevrouw Van der Borght. Er zijn twee belangrijke lessen te leren: de inspecties moeten grondig worden bekeken, en de klachtenprocedure moet aan een analyse worden onderworpen. Als ik vaststel dat bij de inspecties vooral de nadruk wordt gelegd op technische aspecten en op de veiligheid van de kinderen in en rond het huis en niet op de pedagogische kwaliteiten van de onthaalouder, stel ik me daar vragen bij. Ook over de klachtenprocedure is in het verleden al veel gediscussieerd. Ik heb in de parlementaire Handelingen gezien dat er al grondig over gedebatteerd is. Toch slaagt men er blijkbaar niet in om klachten op een goede manier op te volgen en er gevolg aan te geven.

U hebt in de pers gezegd dat u stappen zult zetten in het kader van het aangekondigde decreet op de kinderopvang. Ik wil u een suggestie aan de hand doen. Er wordt altijd gekeken naar inspecties en klachtenprocedures, maar ik denk dat het belangrijk is om proactief te werken. Ik wil de suggestie doen om eens na te denken over een evaluatiesysteem waarbij de ouders een evaluatie kunnen opmaken over de onthaalouder. Dat moet niet, zoals de inspecties nu, om de anderhalf of twee jaar gebeuren, maar dat zou bijna halfjaarlijks mogen. Ik zou liefst hebben dat de ouders dat op een anonieme manier kunnen doen. Ik heb gemerkt dat in de praktijk het indienen van een klacht voor veel ouders een probleem is. Het moet een systeem zijn waarbij ze op een vlotte manier hun evaluatie van de onthaalouder aan Kind en Gezin kunnen doorgeven.

Mijnheer de minister, ik ben benieuwd naar uw antwoorden.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, iedereen die vorige week de beelden heeft gezien in TerZake van de onthaalmoeder met nazisymptomieën, zal gechoqueerd zijn geweest. Iedereen zal het er wel over eens zijn dat mensen die er een dergelijke levensvisie en ideeën op na houden, bijzonder slecht geplaatst zijn om kinderen op te vangen en al zeker in een door Kind en Gezin erkende opvang. De meeste mensen in het parlement zullen het daar wel mee eens zijn.

Nog onthutsender dan de beelden, de feiten op zich en het feit dat de kinderopvang was erkend door Kind en Gezin, is het feit dat Kind en Gezin blijkbaar op de hoogte was van de ideeën die deze onthaalmoeder erop na hield, van het feit dat er foto's van Hitler en dergelijke aan de muur hingen alsook dat er al diverse klachten waren gekomen over deze feiten.

Nog opmerkelijker was dat in eerste instantie Kind en Gezin de zaak nog probeerde te vergoelijken en er eerst een spoedvergadering op het kabinet van de minister nodig was voordat Kind en Gezin tot het besluit kwam dat de erkenning van deze mevrouw beter zou worden ontnomen. Dat doet heel veel vragen rijzen over de manier waarop de inspecties gebeuren en de manier waarop klachten worden behandeld door Kind en Gezin.

Ik kan me aansluiten bij de vraag van mevrouw Van der Borght of een hervorming zich niet ontegensprekelijk opdringt. Ik volg haar vraag hoe de minister denkt dat te zullen aanpakken en welke maatregelen hij denkt te nemen. Ik wil bovendien vandaag nog eens wijzen op de roep van het middenveld om heel dringend werk te maken van het kaderdecreet.

De voorzitter: De heer Dehaene heeft het woord.

De heer Tom Dehaene: Ik sluit me aan bij degenen die zeggen dat iedereen verontwaardigd was toen we de uitzending zagen. Terecht, want dit kan uiteraard niet.

Ik stel ook vast dat een aantal sprekers de zaken door elkaar gooit. Men spreekt over een erkenning door Kind en Gezin. Het gaat hier echter over een attest van toezicht. Mijn eerste vraag aan de minister is om eens duidelijk te schetsen dat er wel degelijk een onderscheid bestaat tussen een erkenning, een attest van toezicht en een gemeld toezicht. Laat ons eerlijk zijn, er zijn zeer veel onthaalouders die zeer goed werk leveren. Dit is een ernstige uitschuiver die we niet kunnen goedpraten, en we moeten daar onze lessen uit trekken zodat dit wordt vermeden in de toekomst. Laat ons ook niet vergeten dat vele duizenden onthaalouders dag in

dag uit met zeer veel liefde kindjes opvangen en een antwoord bieden op een zeer grote vraag vanuit de maatschappij naar een huiselijke opvang voor kindjes.

Ik vind het normaal dat Kind en Gezin niet na een eerste klacht iemand gaat schorsen of zijn attest van toezicht gaat ontnemen. Uit ervaring weet ik dat als iemand te horen krijgt dat hij of zij geen kindjes meer mag opvangen met een attest van toezicht, waar het fiscale attest aan is gekoppeld, men dan gewoon begint met een gemeld opvanginitiatief. Dan heb je geen zicht meer op wat er allemaal gebeurt. We hebben er alle belang bij dat als er klachten zijn, er naar een oplossing wordt gezocht samen met de onthaalouder, liever dan na een klacht het attest van toezicht in te trekken.

Hier zijn inderdaad klachten geweest die ook zijn onderzocht door Kind en Gezin. De klacht over het portret van Hitler is onvoldoende onderzocht, zo blijkt. Daar moeten we de nodige lessen uit trekken. Laat ons ook niet vergeten dat men in 2004 de inspectie weggetrokken heeft bij Kind en Gezin. Het was de parse meerderheid die oordeelde dat de inspectie niet meer bij Kind en Gezin gesitueerd mocht zijn. Misschien moeten we er eens over nadenken of dat wel een goede optie was. Feit blijft dat inspectie nodig is. Het is veel te belangrijk, de kindjes zijn weerloos. We moeten de nodige inspectie-instrumenten hebben, alleen moeten er misschien conclusies worden getrokken na vijf jaar waarin de dienst inspectie buiten Kind en Gezin was. We moeten bekijken of dat wel de juiste optie was en of we eventueel de organisatie van inspectie bij Kind en Gezin moeten bijsturen.

Er is een nieuw decreet aangekondigd. We zullen daar snel werk van moeten maken, en dat staat los van dit incident. Ik treed de sprekers bij die pleiten voor een kaderdecreet, los van dit incident. Laat ons het kind niet met het badwater weggooien.

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me aan bij de vragen. Ik wil nog een aantal dingen overlopen.

Als we deze problematiek bekijken en meer bepaald deze onthaalmoeder, is het duidelijk dat dat niet kan. Het grote probleem ligt natuurlijk bij Kind en Gezin, en niet bij de opvang zelf. Het gaat vooral over de controles van Kind en Gezin. Het valt te betreuren dat bij de aanvang van het incident Kind en Gezin staalhard bleef ontkennen dat er een fout was gebeurd en zich verschuilde achter niet-bestaande regelgeving hieromtrent. Men zou beter toegeven dat het systeem niet heeft gewerkt en dat men heeft nagelaten iets te doen aan dat feit bij die bepaalde onthaalmoeder. We weten dat er klachten kenbaar zijn gemaakt, en men heeft daar geen direct gevolg aan gegeven.

Men heeft het hier over de inspecties. Kind en Gezin werkt inderdaad met een onafhankelijke inspectie. Ik hoor de heer Dehaene zeggen dat in een vroegere legislatuur die inspectie is weggehaald bij Kind en Gezin. Dat is het verhaal omkeren, want de inspecties gebeuren strikt volgens het draaiboek van Kind en Gezin. We hebben de laatste dagen horen zeggen dat men een stukje zal toevoegen zodat de controleurs ook weten dat ze dergelijke dingen kunnen melden en dat men zo er iets aan kan doen. Wat dat betreft, zitten die inspecties heel duidelijk onder een strak regime van Kind en Gezin. Dat moet misschien vanuit dat standpunt worden bekeken. Wie bepaalt wanneer er controle moet gebeuren? Wie maakt de regelgeving op? Wie behandelt de klachten en geeft ze al dan niet door?

Het nieuwe decreet zou niet de bedoeling mogen hebben om nog strengere normen en regels te creëren. De controles zijn nu al streng genoeg en leiden soms tot absurde situaties. Mijnheer de minister, maak dus de controles niet nog strenger maar zorg dat het systeem werkt. We moeten nagaan hoe Kind en Gezin daarmee omgaat en we moeten de inspecties doorlichten.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: De heer Bouckaert heeft daarnet gezegd dat het vooral gaat over een contract tussen ouders en onthaalmoeder. Wanneer dat contract op een of andere manier wordt verstoord, moeten de ouders wel anoniem een klacht kunnen indienen. Bij de bespreking van het aangekondigde kaderdecreet op de kinderopvang moeten de inhoudelijke voorwaarden om onthaalouder te worden, nog eens goed worden bekeken. Mijn kind gaat ook naar een onthaalmoeder. Ik zou het nooit bij een onthaalouder sturen die openlijk sympathiseert met nazitheorieën. Het is voor ouders echter niet altijd gemakkelijk om een klacht in te dienen. Ik geef een voorbeeld. Er worden inspecties gedaan door Kind en Gezin. Zij hebben echter twee bevoegdheden. Zij wijzen ouders een onthaalgezin toe en hebben er dus alle belang bij dat het om een gezin gaat dat verbonden is aan Kind en Gezin. Zij voeren echter ook de inspectie uit. Een van de voorwaarden om onthaalmoeder te worden, is dat er vijf kinderen kunnen worden opgevangen. Ik stelde afgelopen zomer echter vast dat er bij mijn onthaalmoeder negen kinderen aanwezig waren, met toestemming van Kind en Gezin. Ik vind dat gevaarlijk voor de kinderen. We moeten al deze aspecten behandelen bij de bespreking van het kaderdecreet.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik wil benadrukken dat ik erg verontwaardigd was over de situatie. Ik heb dan ook onmiddellijk duidelijk gemaakt dat dit voor mij niet kon. Ik stel met tevredenheid vast dat die reactie vanuit de overheid beantwoordt aan die van het parlement.

De vraag is nu of het inspectiesysteem sluitend is en hoe dit soort van situaties in de toekomst kan worden voorkomen. U hebt kennis kunnen nemen van de passages over de kinderopvang zoals die in het Vlaams regeerakkoord zijn opgenomen. Ik zal er twee passages uit citeren. De eerste: “Wij werken een kaderdecreet Kinderopvang uit dat de maatschappelijke opdracht, de organisatie, het landschap en de juridische onderbouw voor de Vlaamse voorschoolse kinderopvang in een coherent en vereenvoudigd geheel vastlegt. Het realiseren van voldoende kwaliteitsvolle, toegankelijke en betaalbare kinderopvang is hierbij een uitgangspunt, net als de aandacht voor kostenefficiëntie in de organisatie.” Een tweede passage in verband met de kwaliteit: “We versterken de kwaliteit van de kinderopvang door het uitwerken van een doordacht en gecoördineerd competentiebeleid. De Vlaamse overheid werkt aan gelijke en gecontroleerde vergunningsvoorwaarden voor alle opvang van kinderen.”

Die passages uit het regeerakkoord zijn gebaseerd op de ervaringen uit het uitbreidingsbeleid van de vorige legislatuur. Zo is er enorm ingezet op uitbreiding maar is er absoluut behoefte aan een kaderdecreet waarbij de volledige versnippering in het aanbod en de organisatie, en de voor ouders en kinderen soms moeilijk te verantwoorden verschillen in financiering, kwaliteit en organisatie van kinderopvang kunnen worden geharmoniseerd.

Een beetje ten onrechte wordt soms gesuggereerd dat mijn aankondiging om werk te maken van een kaderdecreet het gevolg zou zijn van dit zeer pijnlijke incident. Dat is natuurlijk niet zo. Het gaat om een thema dat aansluit bij de afspraken uit het Vlaams regeerakkoord.

De reorganisatie van de kinderopvang is een belangrijke opgave voor de volgende vijf jaar. Daarin zal uiteraard veel aandacht moeten gaan naar de situatie van de zelfstandige onthaalouders. In tegenstelling tot de andere onthaalouders zijn zij vaak actief in de huiselijke sfeer. Zij hebben geen collega's met wie ze samenwerken. Er is dan ook niet veel mogelijkheid tot feedback. Er is ook geen omkadering of begeleiding. Bij de opmaak van het kaderdecreet zullen we daar zeker mee geconfronteerd worden.

Ik schets nog even een actueel beeld van de omvang van de kinderopvang in Vlaanderen. Bij de diensten voor onthaalouders zijn 31.258 plaatsen bij 7249 onthaalouders. Dat is 38,8 procent van het aanbod. Bij de gesubsidieerde kinderdagverblijven zijn er 16.085 plaatsen of 19,98 procent. Bij de zelfstandige kinderdagverblijven, meestal kleinschalige initiatieven tussen 14 en 22 plaatsen, zijn er 25.878 plaatsen. Dat is 32,14 procent van het aanbod. Bij de zelfstandige onthaalouders zijn er 7276 plaatsen bij 1166 onthaalouders. Dat is ongeveer 9

percent. In totaal gaat het om 80.497 plaatsen. Ik zal deze cijfers als bijlage bij de Handelingen laten voegen.

Deze cijfers geven aan hoe versnipperd het landschap is. Ze tonen ook aan hoe problematisch de opgave is wanneer we het hebben over controle, inspectie en opvolging. Het gaat over duizenden plaatsen waarin deze heel belangrijke diensten worden aangeboden, gaande van de heel kleinschalige opvang tot de gesubsidieerde kinderdagverblijven. Deze diensten hebben betrekking op de opvoeding en het onthaal van kinderen. We zijn het er allemaal over eens dat het heel belangrijk is dat we daar kwaliteit en zorgvuldigheid kunnen garanderen.

Er is gevraagd welke maatregelen er zijn om de inspecties te hervormen, waardoor die zich kunnen focussen op de essentie van de kinderopvang in plaats van op de details. Niet alleen Kind en Gezin komt daarbij in beeld maar ook het agentschap dat instaat voor de inspecties. Sinds 2006 zijn die inspecties voor het beleidsdomein Welzijn, Gezondheid en Gezin geconcentreerd in het agentschap Inspectie. Dat betekent dat we in het verleden zijn geconfronteerd met een transitieperiode. Ik schets even wat dat betekent aan inspectieopdrachten in het recente verleden.

In 2008 zijn er ongeveer 2300 inspectiebezoeken afgelegd in de kinderopvang. Er zijn ongeveer 3320 mogelijke inspectiepunten. Dat is een van de gevolgen van het feit dat het landschap zo verscheiden is. Van die 2300 inspecties die in 2008 werden uitgevoerd, vonden er 2000 plaats in de zelfstandige opvang. Ik zal die cijfers uiteraard ook overhandigen. Die zullen trouwens ook te vinden zijn in het jaarverslag van het agentschap Inspectie.

Het grootste deel van de inspecties vindt plaats in het kader van een procedure. Dat betekent dat iemand een uitbreiding vraagt, er een verhuis heeft plaatsgevonden, een aanvraag tot erkenning wordt ingediend of een attest van toezicht wordt aangevraagd. Er zijn dus procedurele redenen om een inspectie te organiseren.

Een minderheid van de inspecties is uiteraard het gevolg van klachten. We stellen vast dat het aantal inspecties naar aanleiding van klachten stijgt. In 2005 ging het nog om 183 inspectiebezoeken. In 2008 waren het er al 307. Ongeveer negentig klachten betroffen zelfstandige onthaalouders. Dat heeft in 2008 tot 83 negatieve adviezen geleid. In 23 gevallen ging het om zelfstandige onthaalouders en in 51 gevallen ging het om zelfstandige kinderdagverblijven. In 2008 zijn vier attesten van toezicht voor zelfstandige onthaalouders en zestien attesten van toezicht voor zelfstandige kinderdagverblijven ingetrokken.

De redenen waarom die attesten zijn ingetrokken, hebben vooral te maken met de veiligheid van de accommodatie, de begeleiding van het kind, de bezetting en de personeelsomkadering, de functionaliteit van de accommodatie, en de hygiëne en gezondheid.

Ik vermeld die cijfers omdat ze aantonen dat de inspectie binnen de kinderopvang momenteel zeer actief is. Er wordt wel degelijk geïnspecteerd. Een dergelijk incident mag niet de indruk wekken dat er geen inspecties plaatsvinden. De cijfers tonen nu eenmaal aan dat wel degelijk belangrijke inspecties plaatsvinden.

De vraag is of zich naar aanleiding van het ons bekende incident bijkomende maatregelen opdringen. Moeten bijkomende initiatieven worden genomen? Ik wil allereerst vermelden dat de inspectie al in belangrijke mate is hervormd naar aanleiding van de overgang naar het agentschap Inspectie. Het is natuurlijk de bedoeling van dit agentschap om de kwaliteit te garanderen.

De sector van de kinderopvang breidt uit. Dit betekent dat het agentschap de noodzaak voelt om efficiënter en effectiever te werken. We zullen steeds meer moeten nagaan of inspecties plaatsvinden op plaatsen waar ze nodig zijn. Het agentschap moet aanwezig zijn waar dat noodzakelijk is en minder aanwezig zijn waar het niet nodig of aangewezen is. We moeten in de richting van een soort risicoanalyse evolueren. We moeten nagaan wat prioritair is en waar we ons op moeten focussen. Dit betekent ook dat we de verschillende voorzieningen meer

zullen moeten responsabiliseren. Dit zal bij het opstellen van het decreet zeker een issue worden. We moeten een systeem ontwikkelen waarin de tussenliggende instanties worden aangespoord om zelf aandacht voor de kwaliteit en voor de vergunningscriteria te tonen.

Ik wil hier even uitweiden over de problematiek van de diensten. In een systeem met zeer veel te controleren en te inspecteren plaatsen, zullen we de aangesloten diensten die voor de kwaliteit instaan mee moeten responsabiliseren. Zij moeten hier ook de nodige aandacht aan besteden.

De controles zijn op de bestaande regelgeving gebaseerd. Hier zijn een aantal bemerkingen bij gemaakt. Is het niet wat te formalistisch? Verliezen we op deze manier de essentie of het pedagogisch kader niet uit het oog? Focussen we niet te veel op details? Dit is een kritische bemerking die we moeten blijven maken. Daartegenover staat dan weer de vaststelling dat inspecties aan de hand van erkenningsvoorwaarden en van voorwaarden van toezicht moeten gebeuren.

Dit belet ons niet om werk te maken van een juiste regelgeving. Ik wil dit even benadrukken. Ik ben zeer vatbaar voor de bedenkingen dit in dit verband worden geformuleerd. Men kan inspecteren aan de hand van een checklist en denken dat alle problemen zijn opgelost als een aantal puntjes zijn overlopen. We moeten echter goed beseffen dat de juridisering van bepaalde zaken gevolgen hebben. De inspecteurs moeten de nodige juridische kapstokken zoeken om hun beslissingen of adviezen op te baseren. Zowat alles dreigt een juridische vertaling te krijgen. Elke administratieve stelling kan aanleiding geven tot bezwaren en beroepen. Ik heb begrip voor de mensen die inspecties moeten uitvoeren en adviezen moeten formuleren, en voor Kind en Gezin, dat later beslissingen moet nemen. Zij vragen ons het juiste regelgevend kader ter beschikking te stellen. Indien dat niet zou gebeuren, dreigen ze soms terug naar af te moeten. Indien het geheel van appreciaties in de juridische molen terechtkomt, geraken ze er niet meer uit. De regelgeving is dan ook zeer belangrijk.

Daarnaast beschikt het agentschap Inspectie natuurlijk over een aantal wetenschappelijk onderbouwde aanbevelingen en leidraden die worden gebruikt om de inspecties op het terrein een concrete invulling te geven. De boodschap is natuurlijk dat we dit naar zijn juiste waarde moeten schatten. Die leidraden en aanbevelingen zijn in allerlei werkinstrumenten, lijsten en aanbevelingen omgezet. De inspecteurs op het terrein moeten hier gebruik van maken. Dit moet natuurlijk zeer objectief gebeuren. Inspecties mogen niet op de ene plaats zus en op de andere plaats zo gebeuren. Het agentschap Inspectie moet de draagkracht en de objectieve waarde van die aanbevelingen en leidraden kennen. Ze moeten weten waarop ze zich kunnen baseren om adviezen te verstrekken en om beslissingen te nemen. Die adviezen en beslissingen moeten immers een juridische relevantie kunnen krijgen.

We zullen dit naar aanleiding van dit incident verder uitbouwen. Dit is een positief punt. Kind en Gezin en het agentschap Inspectie voeren sinds 2009 overleg. Dit overleg is bedoeld om de consistentie na te gaan. De vraag is wat die aanbevelingen en die leidraden in feite betekenen. Het agentschap Inspectie moet immers overal dezelfde maten en gewichten gebruiken. De vraag is wat Kind en Gezin precies verwacht en hoe relevant de leidraden zijn. De inspecteurs moeten immers aan de hand van de bestaande leidraden ter plaatse tot bepaalde conclusies komen.

Ik zal natuurlijk vragen me een rapport over dat overleg te bezorgen. De problematiek van de infrastructuur moet hier zeker in worden opgenomen. Bepaalde symbolen die zich manifesteren in een huiskamer bevinden, kunnen haaks staan op wat in de bestaande regelgeving als belangrijk wordt beschreven. De vraag hoe we daar best mee omgaan, moet worden omgezet in een advies voor de inspecteurs.

De inhoud van elke inspectie gaat in hoofdzaak om de fysieke en de psychische integriteit van de betrokkenen. Ik ben zelf geen ervaringsdeskundige. Ik heb me evenwel laten vertellen dat het Vlaams Parlement zich soms aan de punctualiteit van bepaalde inspectiecriteria ergert.

Ik kan echter begrip opbrengen voor bepaalde afwegingen die door Kind en Gezin worden gemaakt.

Als het om de preventie van wiegendoed gaat, kan het detaillistisch lijken dat inspecteurs de onthaalouder erop attent maken dat aan de fopspenen geen touwtjes mogen zijn bevestigd. We hebben echter die preventieve opdracht. We weten dat we op dit vlak alert moeten zijn. Nu lijkt dat een detail, maar morgen kan het de oorzaak van veel onheil blijken.

Dat neemt niet weg dat een al te detaillistische inspectie perverse gevolgen kan hebben. Ik heb gevraagd dit op te nemen in het verslag van de lopende besprekingen. Dit kan de geloofwaardigheid van de inspectie aantasten. De betrokken diensten zijn zich ervan bewust dat al te detaillistische optredens moeten worden vermeden. Dat is me ondertussen bevestigd. Het is steeds de bedoeling tot een algemene appreciatie te komen. Hierin moeten een aantal belangrijke issues worden afgewogen.

De kritiek dat het af en toe om details en niet om de essentie gaat, is trouwens niet in dovemansoren gevallen. Vorig jaar heeft het agentschap Inspectie overleg gepleegd met de zelfstandige sector over de vragen en klachten die vanuit de sector over de inspecties zijn geformuleerd. Tijdens dit overleg hebben de betrokkenen getracht elkaar tegemoet te komen.

Zo is het principe van de tegensprekelijkheid van de inspectieverslagen aanvaard. Dit lijkt me een goede zaak. Het agentschap Inspectie stelt een ontwerp op. De betrokkenen hebben de kans hierop te reageren.

Tegelijkertijd is ook een akkoord over de invoering van een elektronische klantenbevraging gesloten. Uit die bevraging moet blijken of de manier waarop de inspecties plaatsvinden op de juiste manier wordt geapprecieerd. Ik zal de resultaten van deze klantenbevraging aan de commissiesecretaris bezorgen.

Volgens 433 respondenten, waarvan er 372 uit de zelfstandige sector afkomstig zijn, houden de inspecties zich momenteel niet te veel met details bezig. Dat is een belangrijke vaststelling. Uit de rapportering van de externe klantenbevraging door het agentschap Inspectie over de periode juli-december 2008 blijkt onder meer het volgende: voor het item algemene tevredenheid scoort het team voor de inspectie van de Kind en Gezin-voorzieningen als volgt: 33 percent is uiterst of zeer tevreden, 13 percent is niet echt tevreden en 3 percent is helemaal niet tevreden. Van de 13 percent niet echt tevredenen en 3 percent helemaal niet tevredenen, vindt 13 percent dat de inspectie zich te fel focust op details.

Er werd gevraagd of het niet mogelijk is op de een of andere manier de ouders te betrekken bij de appreciatie en het formuleren van aanbevelingen door de inspectie. We zullen zeker rekening houden met dat goede voorstel. We moeten er ons dan echter ook bewust van zijn dat er 80.000 kinderen worden opgevangen. We moeten trachten het haalbare en het wenselijke met elkaar te verzoenen. Ik kan u wel zeggen dat de bevraging van een aantal betrokkenen zeker niet onbespreekbaar is. Integendeel, er is al een deel van de weg afgelegd.

De eerste grote conclusie is dus dat er gestart is met een overleg. Er moet nu worden gezorgd voor een uitbreiding met een aantal aspecten, die ik nadrukkelijk op tafel zal leggen. We moeten de weg van de verdere professionalisering voortzetten. De afgelopen jaren zijn er zeker goede stappen gezet. Het is absoluut noodzakelijk dat we de eenvormigheid, de objectiviteit, de uniformiteit van de inspecties bekijken en dat men leert alert te zijn voor een aantal elementen, zoals de inrichting van de kamers en de infrastructuur. Ik zal daar straks nog op ingaan.

Er was ook een vraag over de klachtenregeling. Blijkbaar loopt daar toch een en ander mank. Zoals u weet, heeft Kind en Gezin inderdaad een klachtenprocedure uitgewerkt, die geïnspireerd is op de geest van het Klachtendecreet van 2001. Zo waren er in 2008 522 ontvankelijke klachten in de sector van de zelfstandige opvang, 395 in de sector van de zelfstandige kinderdagverblijven en 127 bij zelfstandige onthaalouders. De klachten gaan voornamelijk over het

pedagogisch functioneren, de veiligheid, de verzorging en hygiëne, de communicatiestijl en de overbezetting. In de huidige stand van de regelgeving is het ook mogelijk om anonieme klachten in te dienen. De klachten kunnen betrekking hebben op de werking van Kind en Gezin zelf of op de werking van het opvanginitiatief. Ze worden op een correcte en consequente manier in behandeling genomen. Voor wat betreft klachten over kinderopvang stelt de klachtendienst op basis van de regelgeving en los van de verwachtingen van de betrokkene zich steeds de vraag wat de gevolgen zijn voor de betrokken kinderen van de situatie waarover wordt geklaagd. Indien door de klacht duidelijk wordt dat een kind gevaar loopt of niet krijgt waar het recht op heeft, dan heeft de klachtendienst daarvoor steeds de nodige stappen ondernomen.

Naar eigen zeggen heeft de klachtendienst van Kind en Gezin inzake de klachten over de zelfstandige onthaalouder uit Hoboken ook steeds gehandeld conform de procedure gebaseerd op het Klachtendecreet. De dienst heeft het initiatief genomen om, via een optreden van de dienst Inspectie, een inspectiebezoek te organiseren om de specifieke klachtinhoud met de betrokken onthaalouder te bespreken. Eén punt dat hierbij verdere aandacht en reflectie verdient, is dat er in 2008 een brief van een ouder is die klaagt over de intrekking van de erkenning van een minicrèche. In die brief vermeldt de ouder op de tweede pagina dat hij verbaasd is dat een onthaalouder met een foto van Hitler aan de muur wel nog een attest heeft gekregen. Ik heb aan Kind en Gezin gevraagd om alerter te reageren. Een ouder heeft hier over een andere beslissing haar ongenoegen geuit. Bij die gelegenheid maakte zij melding van iets dat zij elders heeft zien gebeuren. Zij klaagde daarbij aan dat er niet met dezelfde maten en gewichten werd gewerkt.

Het is niet mogelijk dezelfde aandacht te besteden aan alle verwijzingen of alle vermeldingen in brieven of mails. Dat zou kunnen leiden tot een soort heksenjacht en betekenen dat de deur wagenwijd openstaat om allerlei zaken over anderen mee te delen zonder dat men zelf betrokken partij is. Mijn vraag aan Kind en Gezin was om in dat soort situaties meer aandacht te besteden aan die knipperlichten en na te gaan of men in bepaalde situaties niet moet reageren op de ene of andere wijze. De vraag is dan natuurlijk op welke rechtsgrond dat moet gebeuren. Het gaat immers over een klacht in een zaak waarbij ook informatie wordt gegeven over een andere onthaalouder of -dienst. Het principe van de anonieme klacht is aanvaard. Zeker als het gaat over racisme, xenofobie, discriminatie, thema's die tot de essentiële voorwaarden behoren, moet worden nagegaan of er niet moet worden gereageerd.

Ten slotte wil ik ingaan op de stelling of de wetgeving niet moet worden aangepast om te zorgen voor een sluitende aanpak, dan wel of het volstaat om te zorgen voor een algemeen concept dat verwijst naar het pedagogische klimaat in een opvanginitiatief om te ageren. Ik ben de eerste om te zeggen dat een al te detaillistische regelgeving zorgt voor een verdere deresponsabilisering. Het is niet omdat de checklist is afgepunt dat alles in kannen en kruiken is. We mogen echter ook niet blind zijn voor het feit dat onze administraties vaak worden geconfronteerd met beslissingen die het voorwerp zullen uitmaken van de juridische toets. Het is dus nodig dat er een voldoende motivatie en rechtsgrond is om bepaalde beslissingen te onderbouwen indien ze gecontesteerd worden.

De stelling dat er op dit moment nog geen regelgeving zou zijn, is wat te extreem. Er bestaan nu al voorwaarden. Zo mag er in de opvang niet gediscrimineerd worden. De veiligheid van kinderen, zowel fysiek als psychisch, moet gevrijwaard worden. De kinderen moeten benaderd worden in hun eigen ritme. Personen in de opvang moeten pedagogische kwaliteiten hebben. Ze moeten respect hebben voor de fysieke en psychische integriteit. Daarnaast zijn er nog heel wat bepalingen die kwaliteit van opvang moeten garanderen. Op zich gaat er dus heel wat aandacht naar het pedagogische klimaat van de opvang.

Als een nieuw kaderdecreet wordt opgesteld, moeten we kijken hoe we een en ander formuleren en hoe we dat vertalen naar de opdrachten die we geven aan de inspecties, rekening houdend met de complexiteit, het aantal plaatsen dat moet worden geïnspecteerd en de

verscheidenheid van de opvang die we kennen. Het is niet zinvol een decreet op te stellen met allerlei mooie principes als de overheid niet in staat is die te handhaven. Dat betekent ook dat we bij de opmaak van het decreet rekening zullen houden met de voorwaarden waaronder de inspecties moeten worden georganiseerd om aan de doelstelling van de decreetgever te voldoen. Het heeft geen zin om een geweldig decreet op te stellen als we niet zeker zijn dat we in staat zijn de lat, die wat de competentie en kwaliteit betreft behoorlijk hoog mag liggen, te laten respecteren in het geheel van de diensten die worden aangeboden.

We zullen bij de aan de gang zijnde onderhandelingen tussen Kind en Gezin en het agentschap een aantal bijkomende vragen stellen en vragen ons daarover te rapporteren. We zullen in het nieuwe decreet zoeken naar een consistente mechaniek en een consistent systeem. Ik kan u ook zeggen dat we, naar aanleiding van de incidenten, aan Kind en Gezin suggereren een aanvullende regelgeving op te maken, waardoor het mogelijk wordt gedragingen, symbolen en andere uitingen die blij kunnen geven van discriminatie of racisme als niet verzoenbaar met de kinderopvang naar voren te schuiven. We zullen nagaan hoe we dat op een heel selectieve manier kunnen opnemen in de regelgeving. Het is aangewezen dat we dat op een omvattende manier benaderen en niet alleen naar aanleiding van deze pijnlijke en onaantoonbare incidenten.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Ik dank u voor uw uitvoerig antwoord, mijnheer de minister. U gaf heel wat cijfers die heel nuttig kunnen zijn in de verdere werkzaamheden van onze commissie voor Welzijn.

Ik stel met genoegen vast dat u samen met mij en de andere collega's erkent dat heel wat van onze opmerkingen terecht zijn. Ik kijk met veel belangstelling uit naar de verdere uitwerking van de initiatieven die u hier hebt aangekondigd. Ik denk dat er inderdaad rond kinderopvang nog heel wat werk aan de winkel is. Ik hoop met u dat we de goede contouren kunnen trekken en de goede lijnen kunnen uitzetten waarbinnen kinderopvang op een kwaliteitsvolle manier moet functioneren. We mogen inderdaad niet overhellen naar te rigide regels die dan aan de essentie voorbijgaan.

Ik blijf op één punt op mijn honger, namelijk inzake het optreden van Kind en Gezin. Ik geef toe dat ik daar niet specifiek een vraag over heb gesteld, maar ik heb er in mijn betoog allusie op gemaakt. Ik vind de twee optredens van Kind en Gezin in Terzake schrijnend. Die legden de problemen bloot. Ik hoop dat u werk gaat maken van een attitude en reflex die we mogen verwachten van een instelling als Kind en Gezin en van de hoogste ambtenaren daar.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

BIJLAGEN

Bijlage bij de vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de inspectie door Kind en Gezin naar aanleiding van een onthaalmoeder met nazisympathieën

1. Capaciteit voorschoolse kinderopvang (situatie op 30/04/2009):

- DVO: diensten voor onthaalouders – 31.258 plaatsen bij 7.249 onthaalouders (38,8%)
- KDV: gesubsidieerde kinderdagverblijven – 16.085 plaatsen (19,98%)
- ZKDV: zelfstandige kinderdagverblijven (veelal kleinschalig tussen 14 en 22 plaatsen) – 25.878 plaatsen (32,14%)
- ZOO: zelfstandige onthaalouders – 7.276 plaatsen bij 1.166 onthaalouders (9%)

Totaal: 80.497 plaatsen

2. Aantal inspectiepunten (situatie op 31/12/2008):

Bovenstaande capaciteit resulteert in 3.074 zogenaamde ‘inspectiepunten’ (initiatieven voor buitenschoolse kinderopvang niet meegerekend). Dit zijn vestigingsplaatsen waar kinderopvang wordt aangeboden en waar inspectie potentieel kan langsgaan.

Hiervan zijn er onder meer 349 gesubsidieerde kinderdagverblijven en 193 diensten voor onthaalouders.

In de zelfstandige sector gaat het om 1338 zelfstandige kinderdagverblijven 1166 zelfstandige onthaalouders

3. Aantal uitgevoerde inspecties 2008:

type voorziening	Inspectie-bezoeken 2005	Inspectie-bezoeken 2006	Inspectie-bezoeken 2007	Inspectie-bezoeken 2008
Kinderdagverblijven (KDV + peuterspeelweelden)	118	130	107	113
Diensten voor onthaalouders	65	35	64	31
Initiatieven voor Buitenschoolse Opvang	127	104	137	107
Totaal erkende kinderopvang	310	269	308	251
Zelfstandige kinderdagverblijven	148	135	139	181
Minicrèches	757	722	940	1080
Zelfstandige onthaalouders	766	933	755	785
Totaal kinderopvang onder toezicht	1671	1790	1834	2046

4. Overzicht van de redenen voor het optreden van de inspectie in 2005, 2006, 2007 en 2008

Reden optreden	'05	'06	'07	'08
Bezoeken i.k.v. een procedure	784	912	1261	1548
Klachten	183	169	206	301
Opvolgingsbezoeken	1052	996	704	602

5. Aantal keer per type voorziening dat Inspectie WVG negatief advies uitbracht

Type voorziening	'05	'06	'07	'08
Kinderdagverblijven	0	1	2	5
Diensten voor onthaalouders	2	0	0	0
Initiatieven buitenschoolse opvang ¹	2	4	14	4
<i>Totaal erkende kinderopvang</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>16</i>	<i>9</i>
Zelfstandige kinderdagverblijven	4	17	6	15
Minicrèches	35	33	39	36
Zelfstandige onthaalouders	24	15	15	23
<i>Totaal kinderopvang onder toezicht</i>	<i>63</i>	<i>65</i>	<i>60</i>	<i>74</i>

¹ Hier is geen rekening gehouden met een negatief advies voor de erkenning van een individuele vestigingsplaats binnen een initiatief voor buitenschoolse opvang.

6. Klantenbevraging door Inspectie WVG bij de K&G-voorzieningen over het optreden van Inspectie

Bevraging door extern bureau (Significant Gfk), periode juli tot december 2008

433 respondenten / 843 bevraagde initiatieven =51% responsgraad

Van deze respondenten waren er 372 uit de zelfstandige sector en 61 uit de gesubsidieerde sector.

BEVRAAGDE ITEMS	SCORE
Algemeen imago	83% positief
Tevredenheid over de inspecteur	83% positief
Tevredenheid over het inspectieverslag	91% positief
Verwachtingen	57% positief
Vertrouwen in de werking van inspectie	81% positief
Stoorfactoren	28% vond stoorfactoren
Sterke punten Inspectie	56% kon sterke punten opsommen

Algemeen imago: 86% positief

Tevredenheid over de inspecteur: 83% algemeen gesproken tevreden over de werkwijze van de inspecteur (beleefd, zorgvuldig, betrouwbaar, deskundig, vakkenis, ...). Wanneer niet tevreden = grote focus op details, houding van de inspecteur of gebrek aan voeling met de voorziening. Van de ontevredenen vindt 13% dat de inspectie zich te fel focust op details.

Uitgesproken tevreden	33%
Neutraal	51%
Niet echt tevreden	13%
Niet tevreden	3%

Tevredenheid over het inspectieverslag: 91% gemiddeld tevreden

Uitgesproken tevreden	85%
Tevreden	6%
Niet of niet echt tevreden	9%

64% vond dat het inspectieverslag een correct beeld gaf over de voorziening. 7% vond dat het verslag geen correct beeld gaf, met redenen zoals een overdreven voorstelling van problemen, onvolledig beeld omdat niet de gehele werking bevraagd werd.

Verwachtingen: Inspectie voldoet voor 57% aan de verwachtingen. Dit heeft o.a. te maken met het feit dat veel voorzieningen ook een begeleidende rol verwachten van inspectie.

Realiteit stemt overeen met verwachtingen	57%
Realiteit stemt gedeeltelijk overeen met verwachtingen	30%
Realiteit stemt niet overeen met verwachtingen	8%

Vertrouwen in de werking van Inspectie: 81% positief

Stoorfactoren: 28% vond dat er zaken waren die de samenwerking met Inspectie gestoord hebben o.a. door onaangekondigde inspecties, minder goede verslaggeving, te grote focus op administratie, gebrek aan positieve feedback, minder constructieve houding van de inspecteur.

Sterke punten: 56% kon sterke punten van inspectie opsommen (competentie en vakkennis, goede informatie en communicatie, transparantie, objectiviteit, vriendelijkheid, ...).